

HELYI NEVELÉSI PROGRAM

2010.

KOMPLEX NEVELÉSSSEL

AZ

EGÉSZ EMBERÉRT

Szerkesztette: MINŐSÉGIRÁNYÍTÁSI MUNKACSOPORT

A program előkészítő munkájában közreműködtek:

A NEVELŐTESTÜLET TAGJAI

A programot benyújtó az óvoda vezetője:

NAGY MIKLÓSNÉ

*„A gyermek: a világ dolgai iránt érdeklődő,
azt megismerni, felfedezni, tevékenyen „bekebelezni” akaró „kisember”,
aki elsősorban az érzékszervein tapasztalja és ismeri meg
az állandóan változó, alakuló világot.”*

I. AZ ÓVODA HELYZETKÉPE

I.1. ÓVODAKÉP, GYERMEKKÉP

Óvodai nevelésünk a gyermeki személyiség kibontakoztatására irányul. Valljuk, hogy a 3-7 éves életkor érzelmileg és értelmileg a legfogékonyabb időszak az ÉN alakulása szempontjából. Jellemzője az érzelmi fogékonyság és a nagymértékű aktivitás.

Gyermekeink szívesen járnak óvodánkba, jól érzik magukat a közösségben. Tisztelik egymást, és a felnőtteket; bizalommal fordulnak hozzájuk. Megfelelő önbizalommal kommunikálnak, magatartás- és viselkedés kultúrájuk koruknak megfelelő.

Érdeklődőek, a tapasztalatszerzések során élményeket élnek át a művészetekben, sportban, kultúrákban. Óvodai, pedagógiai munka segíti a gyermek KÖRNYEZETTUDATOS szemléletének, magatartásának megalapozását.

Az óvodai élmények sokszínűsége, elsősorban a szabad játék és mozgás sajátos eszközeivel megtanítja a gyermekeket felfedezni, rácsodálkozni az őket körülvevő világra.

Minden gyermeknek lehetősége van egyéni képességei szerint tevékenykedni az óvónő differenciált bánásmódja mellett.

A közösség személyiségformáló erejét felhasználva, a gyermeki tevékenységre építve, alkotókészséget kiemelve oldjuk meg a nevelési feladatokat.

Fontos, hogy a nevelés-oktatás kereteiben kiemelt helyet kapjon az érzelmekre, a gyermeki tevékenységre építő, a teljes óvodáskort átfogó nevelő - fejlesztő munka.

A napirend alkalmazkodik a szülők igényeihez, elfoglaltságukból adódó, óvodával szembeni elvárásaikat hangoljuk össze a gyermekek fejlődését legjobban segítő tevékenységekkel.

Óvodai élet végére a gyermek a különbözőségekkel természetes módon együtt él, korának megfelelő mértékben, szolidáris játszótárs, csoporttárs. A migráns gyermekek a magyar gyermekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést.

Gyermekeink óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, erősítését; az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét, mely minden migráns kisgyermeket is megillet.

Az intézményben dolgozó munkatársak vallják, hogy csak családi légkörben lehet a derűs, boldog felnőtté válást megalapozni.

I.2. Helyzetkép

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény és az azt módosító 2003. évi LXI. törvény előírásainak megfelelően, valamint az Országos Alapprogram elvei alapján készült helyi nevelési koncepciónk. A folyamatosság, korszerűség elve a múlt értékeit magába foglaló, valamint óvodánkat igénybe vevők (szülők, gyermekek) szükségleteiben való alkalmazkodásban jelenik meg.

AZ INTÉZMÉNY JELLEMZŐI

OM AZONOSÍTÓ: 200443

- Az intézmény neve: Bíró Utcai Óvoda és Bölcsőde
- Az intézmény alapítója: OMSZI Intézményfenntartó Közhasznú Társaság
- Az intézmény fenntartója: OMSZI Nonprofit Kft.

-
- A fenntartó címe: **Budapest 1062. Bajza u.32.**
  - **Alapító Okirat kelte:** **2010.04.01.**
  - Az intézmény címe: 1122. Budapest Bíró u. 3.
  - Az intézmény típusa: többcélú, közös igazgatású közoktatási intézmény
  - Az intézmény tevékenységei: általános feltételek szerinti - óvodai nevelés,
- bölcsődei gondozás

  - Az intézményben : 6 óvodai csoport 145 fő férőhellyel,
3 bölcsődei csoport 36 fő férőhellyel működik,

Az intézményben évtizedek óta óvoda, ill. bölcsőde működik.

Alapítója és fenntartója az Operaház, ill. a Művészeti Dolgozók Szakszervezete volt, később folyamatosan az oktatási- kulturális tárca. A kapcsolattartás a mai napig fennáll - szívesen ajánlják intézményünket a művészet -oktatás területen dolgozó szülők figyelmébe. E múltra visszatekintve is alakítottuk óvodai életünket. A gyerekek indíttatása a zenéhez és egyéb művészeti ágakhoz sok esetben otthonról hozott minta, és ezt az igényt, esztétikai többletet kell életkoruknak megfelelően ébren tartani, fejleszteni és mellé tenni az óvodai játékban rejlő fejlesztési lehetőségeket.

A Hegyvidéki Önkormányzattal létrejött együttműködési megállapodás keretében folyamatosan fogadjuk, ellátjuk a kerületben élő gyermekeket.

Dorothy Law Holtz: Egy élet a kezében

***Ha a gyerekek kritizálva élnek,
Megtanulják, milyen megbélyegzettnek lenni,
Ha a gyerekek ellenségeskedésben élnek,
Megtanulnak veszekedni,
Ha a gyerekek kicsúfolva élnek,
Megtanulnak szégyenlősnek lenni,***

***Ha a gyerekek megszegyénítve élnek,
Megtanulnak bűnösnek lenni.
Ha a gyerekek toleráns légkörben élnek,
Megtanulnak türelmesnek lenni.
Ha a gyerekek bátorítva élnek,
Megtanulnak bizalommal élni.***

***Ha a gyerekek megdicsérve élnek,
Megtanulják megbecsülve érezni magukat.
Ha a gyerekek méltóságban élnek,
Megtanulják az igazságot.
Ha a gyerekek biztonságban érzik magukat,
Megtanulnak hinni.
Ha a gyerekek hitelesen élnek,
Megtanulják, mit jelent szeretni.
Ha a gyerekek elfogadva és barátságban élnek,
Megtanulják megkeresni a szeretetet a világon.***

I.2. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK FELTÉTELEI

Óvodánk működési rendjét, az érdekérvényesítést – Szülői Közösség jogosultságait – a Szervezeti Működési Szabályzatunk tartalmazza. Az intézmény dokumentumainak nyilvánossága biztosított.

A személyi feltételek biztosítottak, az óvodapedagógusok és az intézmény valamennyi alkalmazottja heti váltásban dolgoznak. Nevelőtestületünk alkotószellemű, jó kapcsolatteremtő a másságot elfogadó, új nevelési eszmék iránt fogékonyak, a környező világra érzékenyen reagáló pedagógusként végzik munkájukat.

Az óvónői párosok munkája összehangolt. A pedagógiai nézeteik, nevelési gyakorlatuk egységes képet mutat, hiszen csak így vihető előbbre a csoportok, azon belül az egyének fejlesztése. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje, modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Élve szakmai módszertani szabadságukkal önállóan döntenek el az adott csoport ismeretében, hogy milyen módon, milyen ütemben, milyen programok, tevékenységek segítségével végzik nevelő-oktató munkájukat.

A gondozónők a bölcsődében, megalapozzák az óvodába átkerülő gyermekek gondozással kapcsolatos szokásait, a közösségi magatartás alakítását, játékhöz, ismeretszerzéshez való viszonyukat. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának, hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez. Fontos, hogy a csoportban dolgozó dajka tudatosan segítse a gyerekek önállóságának fejlesztését.

A gyermek és körülményeinek megismerése már a beiratkozást követő családlátogatással elkezdődik, majd folytatódik az óvodába kerülés előtti időszak feltárásával, egyéni lap felvételével, melynek kitöltésében a szülő ad fontos információt gyermekéről.

A gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követjük, méréseket végzünk, rögzítjük és követjük az óvodába lépéstől az iskolakezdésig.

Az alkalmazotti közösség toleranciája, elfogadó magatartása minta a gyermekeknek az egymás közötti kapcsolatteremtésben. Migráns gyermekek fogadására is lehetőség van óvodánkban. Dolgozóink feladata, hogy megvalósítsuk a nemzetiségi, etnikai nevelés célkitűzéseit.

I.3. TÁRGYI FELTÉTELEK

A tárgyi feltételek biztosítása a gyermeket körülvevő fejlesztő környezetet szolgálja. 145 férőhelyre 6 gyermekcsoport foglalkoztatására van lehetőség. A szobák mérete különböző, a földszinten kettő óvodai csoport és három bölcsődei csoport kap elhelyezést. A két óvodai csoportnak a bölcsődével közös öltöző és egy fürdőszoba áll rendelkezésére. Az alagsorban a három óvodai csoportnak egy öltöző és két fürdőszoba áll rendelkezésre, amit a napirend szigorú beosztása szerint a folyamatoságot biztosítva használnak.

A földszinten két bölcsődei csoportoknak külön fürdőszoba áll rendelkezésére, egy csoport az óvodásokkal együtt használja, az öltöző közös, külön kialakított szekrényekkel.

Az óvoda használatára a tetőtérben eszközökkel felszerelt tornaszoba / bordásfal, készségfejlesztő tornaszerek (nagymozgásos), kézi szerek, / áll rendelkezésre, melynek beosztását a nevelési év elején rögzítjük.

Külön szoba áll rendelkezésre a logopédiai- szükség esetén fejlesztőpedagógus egyéni foglalkozására, tv és videomagnó esetenkénti használatára. Az orvosi szoba, szükség esetén elkülönítésre is lehetőséget biztosít. Könyvtár és szertár segíti a pedagógusok munkáját.

A csoportszobák berendezése gyermekméretű bútorokkal és a fejlesztést, játékot segítő eszközökkel van felszerelve. A csoportszobákban lehetőség van kis kuckók kialakítására, párnák, szőnyeg segítségével. Biztosítjuk a különböző eszközöket, a gyermekmunkához; tábla, polc, gyurma, termések, fonalak, stb. igény szerint bármikor használhatók a nap folyamán. A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon és gyermekek biztonságát figyelembe véve kell elhelyezni.

Az óvodai öltözőben, előtérben lehetőség van a gyermekmunkák bemutatására.

Az udvar teraszos felépítésű, füves, földes és betonozott területekkel (kerti mosdóval, wc-vel felszerelve). Berendezései a természetes mozgás lehetőségeit biztosítják.

A gyermekcsoportok udvari elhelyezése szeptemberben rögzítődik, a beszoktatást követően lehetőség van átjárásra, egy-egy játéklehetőség felfedezésére.

Nyáron lehetőség van a medencében zuhanyzásra, a homokozókban elmélyült tevékenységekre. Árnyas fák és napernyők biztosítják a hosszas kinn tartózkodás lehetőségét.

Füves terület áll rendelkezésre énekes játékok, mozgásos tevékenységek szervezésére. A tágas terasz lehetővé teszi nyáron a szabadban szervezett étkezést.

Rossz idő esetén egy-egy csoport levegőztetését, közös játéktevékenységek szervezését.

Környezetünk esztétikáját, az udvar napi tisztaságát a gondnok biztosítja.

Saját konyhánk van, melyben kettő szakácsnő és két konyhalány a gazdasági ügyintéző közvetlen irányításával végzi munkáját. Törekszünk a házas ételek mellé a korszerű ételek megismertetésére is. A napi háromszori étkezés időpontjai igazodnak a csoport napirendjéhez.

AZ INTÉZMÉNY SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE, MŰKÖDÉSE

OMSZI Nonprofit Kft. Ügyvezető Igazgató

Bíró utcai Óvoda és Bölcsőde

Igazgató

gondnok

gazdasági

ügyintéző

Bölcsődei szakmai vezető

szakácsnő

konyhalány

minőségügyi csoport vezető

Gondozónő

Bölcsődei dajka

ÓVODAPEDAGÓGUSOK

Óvodai dajka

II. SZERVÉZETI ÉS MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK

II. 1. FELTÉTELRENDSZER

Óvodába 3. életévének betöltése után vehető fel gyermek a szülő kérésére.

Az óvodába lépés feltétele: szobatisztaság,

kialakult beszédképesség,

önálló helyváltoztatásra való képessége.

Az adott nevelési évre jelentkezés tavasszal van, szabad férőhely esetén, egész év folyamán lehetőség van a beiratkozásra. Saját bölcsődénkből jelentkezők esetében törekszünk, hogy a gyerekközösségek lehetőség szerint az óvodában is azonos csoportba kerüljenek.

Fogadjuk a családból, más bölcsődéből érkező gyermekeket. A felvételi kérelmek elbírálásánál egyeztetés történik a kerület oktatási osztályával - a többi óvodával.

A fenntartó felvételi rendje szerint, felvételnél elsőbbséget élveznek az oktatás-kultúra területén dolgozó szülők gyerekei. A szülők térítés ellenében vehetik igénybe szolgáltatásunkat. Szabad férőhelyekre más, fővárosban és környékén lakó szülők gyerekei is felvételt nyernek az óvoda működéséhez való hozzájárulás vállalásával.

Az óvoda nevelői intézmény, szakmailag önálló. Az óvodavezető /igazgató/ irányítja, ellenőrzi a nevelő oktatómunkát, részt vesz a helyi nevelési program végrehajtásában. Óvodánkban a nevelés csak a fenntartó által jóváhagyott helyi óvodai nevelési program alapján történhet, és a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekek tevékenységét óvodapedagógus irányítja.

A nevelő testület valamennyi tagja felsőfokú végzettséggel rendelkezik. Munkájukat segíti a logopédus, szükség esetén a Nevelési Tanácsadó, valamint a gyermekvédelmi felelős közreműködésével a Gyermekjóléti Szolgálat.

A nevelőmunkát csoportonként két óvónő és irányításukkal egy dajka látja el.

A csoportok szervezése a jelentkezések arányában történik. A csoportok szervezésekor figyelembe vesszük az életkort, fejlettségi szintet, közösségformáló erőt, szülők igényét.

Homogén-,és vegyes életkorú csoportok kialakítása egyaránt lehetséges. Az óvónők munkarendjét és napirendjét ennek megfelelően alakítjuk.

A HETI REND elkészítése, egyeztetése a többi csoporttal az óvónők év eleji feladata. A heti rendben meghatározott tevékenységi formák és az ütemtervben az óvónő általi tervezés arra irányul, hogy egész heti „tanulási” folyamat témakörei egymásra épüljenek, módot adva tapasztalatszerzésre, ismétlésre, gyakorlásra.

A heti rend a társadalmi-természeti környezet téma köré csoportosított ismeretek, tapasztalatok, élmények feldolgozását segítő tevékenységek rendszerét tartalmazza. A heti rendet, a csoportban dolgozó óvodapedagógusok közösen alakítják ki, úgy hogy a mozgáshoz, gondozáshoz elegendő hely, idő, és technikai segítség legyen.

A napirend a gyermekek tevékenységeit tartalmazza, a folyamatosságot és játékidő szabadságát tartjuk szem előtt. Összehangolása fontos a többi csoport működésével annak érdekében, hogy a gyermekek várakozási ideje minimális legyen.

A létszámhoz a napi tevékenységhez igazodva a dolgozók munkakezdése lépcsőzetes. A csoport összevonás elvét a Házirend tartalmazza. Óvónői hiányzás esetén, elsősorban a váltótárs látja el a csoportot.

II.2. JAVASLAT AZ ÓVODAI CSOPORTOK NAPIRENDJÉRE

Időtartam	Tevékenység
7.00 - órától 12.00. óraig	<ul style="list-style-type: none"> • Szabad játék és szabadidős tevékenység a csoportszobában vagy a szabadban, Párhuzamos tevékenységek <ul style="list-style-type: none"> • Folyamatos reggeli • Kötött formában heti egy alkalommal, mindennapos mozgás • Szabad játékba ágyazott, tevékenységek. • Tisztálkodás, öltözködés • Külső világ élményei, megfigyelések /séta/ • Udvari játék, levegőzés
12.00 – órától 15.00 óraig	<ul style="list-style-type: none"> • Öltözködés, tisztálkodás Ebéd Testápolás, terem előkészítése a pihenéshez Pihenés előtti beszélgetés, mese, ének <ul style="list-style-type: none"> • Pihenés egyéni szükségletnek megfelelően
15.00- órától 17.30 óraig	Párhuzamos tevékenységek <ul style="list-style-type: none"> • Mosdóhasználat, uzsonna, öltözködés • Szabad játék, szabadon választott tevékenység • Óvónő által kezdeményezett tevékenységek, kiemelten az egészséges életmódra nevelés területén

II.2.1. HETI TERV, HETIREND

A heti terv az óvónő számára biztosítja a folyamatosság, rendszeresség, fokozatosság, tudatosság megvalósítását.

Heti tervezés szempontjai:

- a gyermekeknek naponta szükségük van a szervezett játékos mozgásra, a mindennapos testmozgásra
- heti egy alkalommal minden csoportban tervezett mozgás tevékenységet kell szervezni
- a heti ciklusokban a hangulati egység elvén, komplex módon jelenjenek meg a tevékenységformák
- a heti alaphangulatot az adott évszak nyújtotta élményanyag, a hagyományok, ünnepek, a gyermekekhez közel álló események határozzák meg, amelyek több héten keresztül ismétlődhetnek
- naponta legyen lehetőség éneklésre, vizuális tevékenységekre, verselésre, mesére a választhatóság elve szerint
- a hét keretén belül egy-egy napon, egy bizonyos tevékenységforma hangsúlyozottan jelenik meg játékba integrálva
- a gyermekeknek megadjuk a lehetőséget, hogy a megkezdett témát kedvük szerint a hét folyamán folytathassák, bővíthessék
- a heti terv elkészítéséért az adott csoportban dolgozó óvodapedagógusok a felelősök törekedve a téma komplex megjelenítésre, feldolgozására

II.2.2. NYÁRI TERV

Az időjárás figyelembe vételével arra törekszünk, hogy a gyermekek szinte egész napjukat a szabadban tölthessék. Legyen módjuk szabad játék keretében társas kapcsolatok kialakítására a többi csoporttal, gyakorolják a közösségi magatartás szokásait, szabályait. Választott tevékenységükben gyakorolják a már ismert technikákat, mozgásformákat - igényük szerint válasszanak az óvónők által felkínált tevékenységekből.

Szabadon választható tevékenységek: kézművesség
mozgásos játékok
dalos játékok

II. 3. ALKALMAZOTTI KÖZÖSSÉG FELADATAI

Meg kell teremtenünk külső feltételként, hogy az óvoda tárgyi környezete pozitív érzelmi hatást váltson ki. Legyen hívogató, tágas, világos, jó levegőjű, esztétikus, kevésbé díszített, gyermek jelenlétet tükröző berendezésében, színeiben egyaránt.

- Megértő, szeretetteljes légkört kell biztosítani.
- A szociális kapcsolatok aktív, tudatos bővítése szükséges.
- A felnőtt-központú szemlélet miatt fontos a modell adás.
- A tapasztalatszerzési lehetőségeket bővíteni kell.
- A játék során hangsúlyozni kell a társas kapcsolatok jelentőségét.
- Kommunikációt fejlesztő játékos feladatokat kell végeztetni.
- Minden esetben hangsúlyozni kell a pozitív tulajdonságokat.
- A gyermekek elé differenciált követelményeket kell állítani.

II.4. VEZETŐI FELADATOK

- A vezető is tagja az óvodapedagógusok közösségének, rá is vonatkoznak az óvodapedagógussal szembeni elvárások, jogok, kötelességek.
- Az irányítás szakszerűségét, eredményességét optimális szinten kell tartania.
- Folyamatos önvizsgálat a nevelőtestület, szülők, gyermekek visszajelzése alapján.
- Az óvoda dolgozóinak maximális segítséget és lehetőséget kell biztosítani szaktudásuk, személyiségük fejlesztése érdekében.
- Személyzeti munkáját a gyermekek érdeke, az óvoda biztonságos üzemeltetése vezérelje.

- Részben önálló gazdálkodással, az óvoda menedzselésével a feltételek javítására kell törekedni.

- A továbbképzéseket, alkalmi programokat úgy kell megszervezni, hogy a gyermekek szokásrendszere, tevékenysége ne terhelődjön feleslegesen.
- Tegyen meg mindent az úti balesetek, munkahelyi balesetek, gyermekbalesetek elkerülése érdekében.
- A szülőkkel való kapcsolattartását az empátia, gyermekközpontúság, rendszeresség és a törvényesség jellemezze.

II.5. AZ ÓVODAPEDAGÓGUSOKKAL SZEMBENI ELVÁRÁSOK

Legyen hiteles, fejlett én-identitással rendelkező, határozott, szuggesztív, kiegyensúlyozott, sikeres, autonóm személyiség, tartalmas, gazdag, színes, dinamikus, aki alkalmas a pozitív példaadásra, hivatásának betöltésére.

Minden egyes gyermek külön személyiség. Először az óvodapedagógusoknak kell vele jó kapcsolatot kialakítani, egyidejűleg elvezetni azokhoz a gyermekekhez, akikkel feltételezhetően szívesen játszik majd együtt. A gyermekek közötti kapcsolatokat ápolnia, erősítenie kell. Ha ezt teszik, a közös játékok, a közös éneklés, mesehallgatás, séták, az események, élmények munkák, majd emlékek összekötik a csoportot. Ezek után a gyermekek egyre gyakrabban használják a **"mi"**, **"mienk"**, **"nálunk"** kifejezéseket, ami az összetartozás, később a közösség tudatosulását jelzik.

Mindig az egész személyiség fejlesztésére törekedjenek. Ezen belül legfontosabb feladatuk az érzelmi nevelés, elsősorban: a szeretet. A szeretet a kölcsönös érintkezésen belül és a mindennapi élet során alakul ki. Az óvodapedagógus segítőtársa a gyermeknek. Elsősorban megfigyel és segít. Mindig akkor és annyit amennyire szükség van.

Minden egyes gyermeknek éreznie kell, hogy az óvodapedagógus ott van a háttérben, bármikor hozzá fordulhat segítségért, felvilágosításért, kellékekért.

Megvédi játékának, tevékenységének nyugalmát. Segít abban is, hogy más gyermektől segítséget kapjon. A gyerekek megszokják, hogy ne zavarják egymást, segítsenek társaiknak. Megtanulják a problémák békés megoldását, egymás másságának megértését, értékeinek megbecsülését, esetleges gyengeségeik elfogadását, elnézését.

Az óvodapedagógusok minden egyes gyermek teljesítményét saját előző teljesítményéhez, egyéni képességeihez mérjék és értékeljék. Nem az eredmény a fontos, hanem az igyekezet, a tevékenység. Így a gyermekeknek nem lesznek kudarcélményeik és már az óvodások is átveszik az óvodapedagógusuk értékelését.

A megfigyelés állandó készenlétet jelent, amely által minden egyes gyermek folyamatosan megtapasztalja az óvodapedagógusok szeretetét, figyelmét és amelynek segítségével megismerik a gyermek hajlamait, kialakítják közvetlen pedagógiai feladataikat, módszereiket. Amíg a humor az egyik legnagyobb érték, addig a csúfolás, a gúny bűn a pedagógiában, nem megengedhető módszer. A büntetés sok gyerekben szorongást, bizonytalanságot, félelmet válthat ki, a sorozatos büntetés szinte állandósítja ezeket az érzelmeket.

- Az óvodapedagógusok használjanak ki minden alkalmat a beszélgetésre.
- Amikor a gyermekek egy csoportjával megfigyeli a természet jelenségeit, a közlekedés forgalmát vagy bármi egyebet, készítse a gyermekeket észrevételeik elmondására. Törekedjenek arra, hogy – a gyermekek életkorának megfelelő – a tárgyhoz tartozó új szavakat is használjon, ezáltal gazdagítja a szókincsüket, beszédképességüket. A gyermekek akarva - akaratlanul utánozzák az óvodapedagógust.
- Az óvodapedagógus beszéde legyen nyelvtanilag hibátlan, helyes ejtés és artikuláció szempontjából is példaadó. Használjon sok kifejezést, sokféle nyelvi

fordulatot, beszéde legyen színes, szemléletes, a gyermekek számára érthető. Fontos az is, hogy ne beszéljen túl sokat, csak annyit, amennyi hasznos és szükséges. Ne rejtse el érzelmeit, de vigyázzon azok szóbeli kinyilvánításával.

Legyen a csapatmunkában alkotó közreműködő, legyen megértő, elfogadó, önkritikai és elutasító kultúrája.

- Az óvodapedagógus rendelkezzen pedagógiai, pszichológiai kulturáltsággal.
- A műhelymunkában elméleti és gyakorlati tudása szerint végezzen minőségi munkát.
  - Szakmai teamok alakításával értékelje, elemezze munkáját.
- Házi bemutatókon őszinte, nyílt véleményalkotással segítse, járuljon hozzá a nevelői közösség szakmai fejlődéséhez.
- Törekednie kell arra, hogy ne sértse a gyermek családi nevelésének nemzeti, etnikai, világnézeti hovatartozása miatti esetleges eltérőségét
  - Vegye figyelembe az eltérő kultúrák megjelenését
- A gyermekek viselkedését a szerint ítélje meg, hogy milyen a személyisége, és ne aszerint, hogy mennyire felel meg az elvárásainak.
- Szeretetteljes következetességgel tudja az elvárt magatartásmintát értékelni, jelenléte biztonságos együttlét érzését adja meg a csoportban.
  - Tudjon rácsodálkozni a világra, az élet szépségeire.
- Maximálisan járuljon hozzá a gyermek komfortérzésének biztosításához lelki és testi vonatkozásban egyaránt. Legyen tudatában annak, hogy az egészséges életmód kialakítása, gyakorlása az egészséges testi és szellemi fejlődés biztosítója, és az óvodai nevelés elsődleges feladata, mely az egész nap folyamán jelen van;
- A véleményalkotásával, szükséges kíváncsiságával, igényes kérdezői kultúrájával, kommunikációjával segítse, a szülők óvodához való viszonyának zavartalanságát
- Együttműködve a családdal célzottan igyekezzon kihasználni azokat az időpontokat, amikor bizonyos funkciók érése "szenzibilis fázisban" van.

- Minden óvodapedagógus tudatosan vállalja fel pedagógiai ideológiáját, azokat az értékeket, melyek szerint él, és amit közvetít a gyermekek felé.
- Fogadja el, és a közösségnek adja át azokat a kimagasló képességeket, amivel rendelkezik, és fogadja el, hogy van olyan terület, amiben erősítésre, fejlesztésre szorul.
- Rendelkezzen kellő önismerettel, megfelelő önképzési, továbbképzési, megújulási törekvéssel.
- A minőségfejlesztés legyen szempont a munkája végzésében, törekedjen az igényes partnerkapcsolat fejlesztésére az óvodahasználók körében.
- Végezzen méréseket csoportján belül és az óvoda egészére vonatkozóan, azok eredményét használja fel munkájában.
- Tudja szelektálni, koordinálni a gyermekeket fejlesztő megfelelő hatásokat.
- Az óvodánkban a nevelőmunka **kulcs-szereplője az óvodapedagógus.**
- Tudatosan készüljön fel és fogadja el, hogy a gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.
- Vegye észre, hogy mikor lépett be a gyermek a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik.
- Segítse a rugalmas beiskolázást az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget teremtve a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
- Vegye észre a **fejlődés jellemzőit óvodás kor végére** testi, lelki és szociális érettséget, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához a helyi nevelési program adott fejezete végén megfogalmazott **sikerkritériumok alapján**
- Példamutató munkamorál, általános műveltségi igény, szakmai felkészültség jellemezze.

II. 6. INTÉZMÉNY FENNTARTÁSÁRA SZOLGÁLÓ KÖLTSÉGVETÉS

Részben önálló gazdálkodással működünk. A működéshez szükséges pénzeszközöket az állami költségvetés és a fenntartó biztosítja évente, költségvetési keret formájában, melyet az intézmény a takarékosági elvek megtartása mellett, a nevelő-oktató munkához szükséges személyi és tárgyi feltételek megteremtésére használ fel.

Az intézmény konyhája külsős étkeztetést is vállal, a napi étrend teljesen eltér a gyermekétkeztetéstől, más normával dolgozik - bevétele az éves költségvetés része. A fenntartó a felvételi szabályzatban rögzítettek szerint a szülőt fenntartási hozzájárulási díj fizetésére kötelezi, amely a költségvetés bevételeinél jelentkezik.

Az intézmény bérbe adhatja helyiségeit, ha az alaptevékenység ellátását nem sérti.

III. A NEVELÉS TARTALMA

III. 1. ÓVODA MŰKÖDÉSI KÖRE

III.1.1. ÓVÓ-VÉDŐ TERÜLETEN A CÉLUNK:

A napi folyamatos gondozómunka mellett a testi, lelki szükségletek kielégítése, biztonságot nyújtó, szeretetteljes környezetben, gyermekközpontú óvodai élet megteremtése.

III.1.2. SZOCIÁLIS, ÉRZELMI TERÜLETEN A CÉLUNK:

Együttműködve a családdal az óvodáskorú gyermekek társas kapcsolatainak szokásainak alapvető erkölcsi normáinak megalapozása.

Kiemelt figyelmet fordítunk a szociálisan hátrányos helyzetű gyermek(ek) fejlesztésére, valamint, a migráns családok gyermekeinek interkulturális nevelésére.

A világ jelenségeihez, a társaihoz és az önmagához való viszony kapcsolatában tanulják meg az érzelmeket kifejezni és kezelni.

III.1.3. ÉRTELMI ÉS ANYANYELVI NEVELÉS TERÜLETÉN CÉLUNK:

Sokoldalú tapasztalatszerzésre épülő tevékenységek segítségével a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődés elősegítése, mely minden gyermeket felkészít, lehetőségeihez, képességeihez mértén a zökkenőmentes iskolakezdésre, iskolai közösségbe történő beilleszkedésre. A gyermek egyéni fejlettségi állapotából kiindulva, személyre – csoportra szabva megtalálni azt a módszert, mely legalkalmasabb annak végrehajtására, ahová szeretnénk eljuttatni.

Felzárkóztatás, tehetséggondozás.

III. 2. NEVELÉSÜNK CÉLJA

Három éves kortól egyéni fejlődési ütem figyelembe vételével az óvodáskor végére testi-érzelmi társas-értelmi képességeik kibontakoztatásával játékközpontú óvodai és családi nevelés folyamán váljanak az iskolai életre alkalmassá. Komplex élmények biztosításával, sokoldalú képességfejlesztés segítségével a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődés elősegítése.

III. 3. NEVELÉSI CÉL MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FELADATAI

III.3.1. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

Célja: a gyermek testi fejlődésének elősegítése, egészséges életmód iránti igény megalapozása, környezettudatos magatartás igényének fejlesztése

Feladata:

- Egészséges, biztonságos környezet kialakítása, biztosítva a gyerekek szabad mozgását a csoportszobában, udvaron,
- Gyermek gondozása, testi-lelki szükségleteinek kielégítése,
- Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- Egészséges életmód, testápolás, egészség megőrző szokások megalapozása, gyakoroltatása
- Megelőző és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása,
- Testi képességek fejlődésének segítése,
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása.

Megvalósítás módja:

Az óvoda építészeti adottságait figyelembe véve biztosítjuk a gyerekek szabad mozgását - változatos tevékenységét. A csoportszobát alkalmassá tesszük a különböző tevékenységek végzésére játék, étkezés, pihenés. Ugyanakkor a tevékenységekhez igazodva lehetőség van a berendezési tárgyak mozgatásával nagyobb tér biztosítására (pl. körjáték, testnevelés).

Az óvodapedagógus által ízlésesen berendezett csoportszoba vidámságot sugalljon megfelelő fény és friss levegő a nap minden szakában biztosított. Lehetőséget biztosítunk a gyerekek számára kis kuckók létrehozására (önállóan vagy segítséggel), ahol rövid időre, magukra maradhatnak.

A testápoláshoz megfelelő méretű, minden gyerek számára jellel ellátott eszközök állnak rendelkezésükre. Így tanulják meg saját törölközőjüket, fésűjüket használatát, fogmosó eszközük tisztántartását. Az öltözőszekrényben jellel ellátott helyen polc és ruhatartó zsák könnyíti az önállósodást.

Az óvodapedagógus és dajka úgy és addig segíti a gyermeket a gondozási feladatok elsajátításában (fogmosás, orrfújás, kézmosás, fésülködés, WC használat) ameddig a gyermek számára egyénileg szükséges.

Az egészséges életmód, közösségi élet szokásainak tervezése, szervezése, értékelése az óvónők által a dajkák felé is megtörténik. Fontos, hogy a csoportban dolgozó dajka tudatosan segítse a gyerekek önállóságának fejlesztését.

A családdal együttműködve alakítjuk a gyermekek tisztaság iránti igényét, akkor érezzék jól magukat, ha tiszta ápolta külsejük. Váltóruhájukat, melyet a csoportszobában viselnek, udvarra menéskor tréningruhára cserélik, amiben a szabad mozgás, kényelem is biztosított. Télen a melegebb udvari öltözék biztosítja a levegőzés, udvari élet folyamatosságát. A célszerű praktikus öltözék önállóságukat fejleszti, és a változatos óvodai tevékenységek részvételében sem akadályoz.

A fejlődés, növekedés egyik feltétele a táplálkozás. Napi tápanyagszükségletük jelentős részéhez az óvodában jutnak hozzá.

Nagy gondot fordítunk az étkezés kulturált lebonyolítására. Az esztétikusan megterített asztalnál az óvónők tapintatosan, fokozatosan alakítják a gyermekek étkezési szokásait. A reggeli és az uzsonna folyamatos, önkiszolgálással történik, az ebéd a napirendben meghatározott időben, naposok segítségével (kivéve a kiscsoport) bonyolódik. Nem erőltetjük az evést, ha valaki nem szeret valamilyen ételt, tapintatosan kóstolásra biztatjuk és megpróbáljuk pótolni a mennyiséget mással, hogy ne maradjon éhes. A helyi étrend készítésénél figyelembe vesszük az egészséges táplálkozás alapelveit, a gyerekek testi fejlődését segítő tápanyagok arányát, a gyermekek igényeit. A napi zöldség- gyümölcsfogyasztás, mely a csoport szervezésében ún. „gyümölcsnap” keretében történik, az étrend kiegészítőjeként, az egészséges táplálkozási szokások kialakítását szolgálja. Az étkezések előtti előkészületek várakozási idejét a csoportok az egymással egyeztetett napirend szerint elkerülik.

12 h - 12.30 h-ig valamennyi csoport elkezd az ebédet. Folyadékpótlásra igényük szerint egész nap folyamán van lehetőség - tea - víz mindig van a csoportszobában.

Időjárástól függően télen is legalább 1 órát az udvaron tartózkodnak a gyerekek, tavasszal – ősszel, és nyáron a délutáni játékidő is az udvarra szerveződik. Kánikula esetén mód van a frissítő zuhanyzásra. Nagy hangsúlyt fektetünk a higiénés szabályok betartására, és a környezeti ártalmak elkerülésére. (erős uv. sugárzás, szmog...) erős UV sugárzásnál az udvar árnyasabb területére szerveződik a játék, szükség esetén a terasz ad védelmet. Megfelelő krémekkel védjük a nap és rovarok ellen a gyermekeket, megértetve ennek fontosságát is. Folyamatosan biztosítjuk a folyadékpótlást az udvari élet során.

A gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítése érdekében, előtérbe kerülnek a mozgással járó tevékenységek. Lehetőség van különböző labdajátékokra, nagymozgásos játékokra, egyensúlyozó érzékük fejlesztésére, biciklizésre.

Ellenálló képességük erősödik, a közös sportolás élménye pozitívan hat nemcsak testi, de pszichikai fejlődésükre is. A vízhez szoktatás lehetőségét is biztosítva valósítjuk meg igény és lehetőség szerint.

A gyermekek testi épségének védelme, és a balesetek megelőzése, illetve hibaforrások megszüntetése, (állandó karbantartás) személyi feltételek biztosítását teszi szükségessé. A balesetmentes tevékenység szabályainak megértetése, elvárása fontos nevelési feladat.

A pihenés, alvás a napirend része, korcsoporttól függően 1-2 óra. A megfelelő feltételek, körülmények, az altatás hangulatához illő mese, halk zene, az otthonról hozott megszokott "alvótárs" biztosítja a nyugodt pihenést. Az óvónő jelenléte, az alvás, pihenés teljes ideje alatt elengedhetetlen. Segíti a kialakulóban lévő ágytisztaság erősödését, egyéni odafigyeléssel, bánásmóddal.

Egyéni igénynek megfelelően a kevesebb alvást igénylő gyermeknek segít a pihenőidő eltöltésében, egyéni tevékenykedés /mesekönyv nézegetés/ fokozatos felkelés biztosításával.

A gyermekek egészségügyi éves státusz vizsgálatát a házi orvos végzi, melynek fontosságára szülői értekezleten hívjuk fel a szülők figyelmét. Az óvoda védőnője, az ún. tisztasági vizsgálatokat végzi megelőzés céljából (fejtetű vizsgálat).valamint Egészségügyi törzslapjukon ellátja az adminisztrációs feladatokat. Fertőző betegségek esetén a szülők tájékoztatása faliújságon keresztül történik. A mindenkor hatályos egészségügyi jogszabályoknak, ÁNTSZ előírásoknak megfelelően járunk el.

Az egészséges életmódra nevelés kialakításához, biztosítjuk, évente egy alkalommal az általános fogászati szűrést, nagycsoportosoknak a fogászati rendelővel való helyszíni ismerkedést is.

Sikerkritériumok

Önállóan végzik a személyükkel kapcsolatos tisztálkodási, öltözködési teendőket, ezek igényükké válnak, és az óvodán kívüli helyzetekben is alkalmazzák. Figyelnek saját külsejükre, arra, hogy ruházatuk rendezett, testük ápoltság legyen.

Képesek lesznek szükségleteik felismerésére, késleltetésére, kielégítésére, a mozgásigényük szándékos irányítására. Életkoruknak megfelelően edzettek, ismerik és betartják a balesetvédelmi magatartásformákat.

Az egészséges életmódhoz kapcsolódó helyes táplálkozási és higiéniai szokások beépülnek a gyermeki személyiségbe, pozitívan formálva azt.

Igényükké válik a higiénés szabályok betartása az étkezési kultúra szabályai.

Kialakulnak az egészség megőrzését alapozó szokások.

Kirándulások, séták alkalmával fejlődik a természethez való pozitív érzelmi viszonyuk, ez a viselkedési forma beépül mindennapi életükbe.

Igénylik környezetük rendjét, a hulladékot a kijelölt helyre gyűjtik, a szelektív hulladékgyűjtés okának, mikéntjének szabályait ismerik.

III.3.2. ÉRZELMI NEVELÉS ÉS SZOCIALIZÁCIÓ BIZTOSÍTÁSA

Célja: A gyerekek a közösségbe lépés pillanatától olyan tevékenységi formákkal ismerkedjenek meg, amely az ÉN kép kialakulásától elvezet az Ő és MI fogalmak kialakulásához. Olyan személyiségjegyei alakuljanak ki, amely képessé teszi az együttműködésre, másokhoz való alkalmazkodásra. Biztonságot nyújtó környezetben a szocializáció elősegítése.

Feladata:

Azoknak a tulajdonságoknak az erősítése, fejlesztése, készségek, képességek kialakítása, amellyel a gyermek egyénisége legjobban felszínre kerül, ezzel gazdagítva a közösséget.

A gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt pozitív érzelmi kapcsolatának kialakítása, formálása, erősítése.

A megvalósítás módja:

Az első találkozás a közösséggel legyen derűs, barátságos, az otthon biztonságát nyújtó.

Ebből kiindulva az óvodába lépés előtt az óvónők családlátogatáson ismerkednek meg a gyerekekkel. E látogatás célja, hogy otthoni környezetben a szülők jelenlétében ismerje meg a két „idegent”, aki később az óvodába lépéskor már ismerős felnőtt, aki várja, nevén nevezi, fogadja.

„Játszó délelőttöt” szervezünk, ahol a gyerekek az első óvodai napot szülei társaságában töltik, ismerkednek a csoportszobával, játékokkal, társaikkal az óvoda szűkebb környezetével.

Az első héten mindkét óvónő, és a csoport dajkája fogadja a gyerekeket, - lehetőség van fokozatos benntartózkodásra, melyben meghatározó az óvodában eltöltött idő-annak növelésével naponta többet és többet ismer meg az óvodai élet ritmusából. Lényegesnek tartjuk, hogy a beszoktatás formája, ideje egyénre szabottan a gyermek igényeihez igazodjon. Az évközben belépő gyerekeknek is biztosítjuk a fokozatosságot. A szülőkkel együttműködve, a gyermek viselkedését, reagálását

megfigyelve beszélnek meg az óvónők a közösség elfogadását leginkább segítő módszert. Tudatos figyelmet fordítunk a migráns gyermekek empátiás fogadására. A bevándorló családokból érkező gyermekek

egyediségében, individualitásukban rejlő értékeket megkeresve, és építve rájuk, hangsúlyozzuk azokat. Az egyéni bánásmód elvét az ő nevelésük során is érvényesítjük.

Novemberig folyamatosan és fokozatosan ismerkednek az óvoda környezetével, a gondozási – tevékenységi szokásokkal, szabályokkal. Ismerkednek saját csoportjukkal, mint „kis közösség” együtt töltik az udvaron is az időt.

Fokozatosan ismerik meg az óvodai élet szabályait,- a folyamatosan ismétlődő napirend alakítja a rendszerességet életükben, kialakítja az alapvető szokásokat.

Megismerkednek egymással, megtanulják társaik nevét, jelét, (mindenki a keresztnévén szólítja a másikat). Megismerik az óvó nénit, mint új személyt, aki ezentúl törődést nyújt.

A közös együttjátszás tanulása, formálja személyiségüket – megtanulja egyeztetni kívánságait másokéval.

Az óvodai élet közösségformálásában meghatározó jelentőségűek az ünnepek, melyek egy része a kisközösség ünnepe, mint pl. társaik születésnapja.

Minden csoport kialakítja a maga ünneplési szokását, „köszöntés” közben megtanulnak egymásra figyelni, átélik az ajándékozás örömszerző erejét.

Köszöntővel, énekkel kedveskednek, óvónői segítséggel ajándékot készítenek.

Az óvónők arra törekednek, hogy az ünnepelt egész nap érezze társai által, hogy ez a nap az ő ünnepe, és közben észrevétlenül érzik meg az egymás iránti figyelmesség fontosságát.

A kiscsoportosoknak az óvodában szervezett programokon, közép- és nagycsoportosok már több óvodán kívül szervezett különböző közös élmény (színház, állatkerti séta, múzeumok látogatása, kirándulás)- során tapasztalják meg, hogy az élményszerzés együttesen is nagyon jó. Később felidézhető, eljátszható. A természetben tett kirándulások, séták folyamán lehetőség nyílik környezettudatos viselkedés megalapozására; valamint érzelmi viszonyulások, a környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások, gondolkodás, értékrend, döntési képességek fejlesztésére.

A több helyszín más-más viselkedési szabályt vár el, de a felnőltre és egymásra figyelni, mindenhol szükséges.

Az óvodai közösségi programokba folyamatosan kapcsolódnak be – egy kicsit mindig saját közösségükön belül érzékelik meg az ünnep közeledtét, készülődnek, díszítik a csoportszobát, érzelmileg együtt közelítik meg az ünnep hangulatát. Csoporton belül ismerkedhetnek migráns társuk ünnepi szokásaival egy-egy tárgy, ruházat megjelenítése, zene-tánc bemutatása segíti kultúrájuk megismerését.

Közben elmondják tapasztalataikat, élményeiket, amit már hasonló ünnep során megéltek, majd ezek az ünnepek életkoruknak megfelelő szervezése teszi lehetővé, hogy a tágabb közösség fogalmával – viselkedési- magatartási szokásokkal ismerkedjenek. Megtanulják a nagyobbak, hogy a kisebbek felé hogyan forduljanak, észreveszik, ha segítségre van igényük – a kisebbek pedig a nagyok közt mozogva magabiztosságot, esetenként példát kapnak. Ezt segítik azok a közös ünnep hangulatát emelő programok, amikor az óvodába hívunk meg előadókat (bábművészt, zenekarokat, zenészeket), akik a gyerekeket tevékenységre ösztönözve adnak művészi élményt. Közben ismerkednek az óvoda egész közösségével, ahol gyermek, felnőtt maradandó élményt kap.

Az átélt élmények a későbbiekben, szerepjátékukban megjelennek, bővülnek tartalmában, valamint a helyes viselkedési formák is gyakorlásra kerülnek. A játék, szórakozás, egy-egy közös kirándulás lehetőséget ad az egymás elfogadására – egymásra való odafigyelés, toleranciára való készség gyakorlására, amit később a mindennapi életben, udvaron, az óvoda közös helyiségeiben naponta alkalmazhatnak.

A napi tevékenységek során a közösségi életre való alkalmasság mindkét összetevőjét fejlesztjük:

- egyrészt az egyén legyen képes beilleszkedni a saját csoportjába, legyen képes életkorának megfelelően önmaga ellátására, a gondozási feladatokban (öltözködés, tisztálkodás, étkezés),
- másrészt legyen képes elfogadni társait, a felnőtteket – és a kezdeti páros kapcsolatok fokozatosan alakulnak át csoportos formává, amikor már játékaiknál többen egyszerre tevékenykednek.

Közben fokozatosan, életkori sajátosságaihoz mérten gyakorolja és tanulja azokat a magatartási formákat, ami szükséges ahhoz, hogy jól érezze magát a közösségben.

Érzékeli, hogy a többi gyereknek is lehetnek igényei, vágyai, és neki meg kell várnia, amíg sorra kerül, egyeztetnie kell kívánságait másokéval.

Törekszünk arra, hogy óvodás életében ne kelljen csoportot, illetve óvónőt váltania. Az óvodapedagógus személyisége modell a gyerekek számára. Egy-egy gyerekekkel való viszonya kihat a közösségre. Segítjük a gyerekek egymás iránti érdeklődését és azt, hogy képessé váljanak a „másság” elfogadására.

A magatartási szabályok folyamata az egész óvodai életre jellemző, a példamutatás és gyakoroltatás eredményeként természetessé válik, beépül mindennapi életükbe.

Az óvodai tevékenységek során ismeri meg, hogyan oldja meg az esetleges kisebb-nagyobb konfliktusokat. Fejlődik erkölcsi értékrendjük, megélik a kudarcok feldolgozását, sikereik megérdemelt örömét. Tanulják a természeti és társadalmi környezet kapcsolódásához szükséges magatartási formákat.

Sikerkritériumok

A gyermek érje el a szociális érettségnek azt a fokozatát, hogy képes legyen kommunikálni gyerekekkel – felnőttel. Érezze magát biztonságban a közösségen belül.

Tudja kimutatni érzelmeit, okozzon örömet a társas kapcsolataiban az együttműködés, legyen képes közös megegyezésre. Elfogadható módon nyilvánítsa ki érzelmeit.

Tudjon viselkedni az adott helyzetnek megfelelően, alapvető magatartási szokások, szabályok természetesen jelenjenek meg, (köszönés, hangerő használat)

Alkalmazkodjon a közösség szabályaihoz, legyen társaival toleráns; vegye észre, ha környezetében segíteni tud, bátran kérjen ő is segítséget, ha szüksége van rá.

Alakuljon ki feladattudata, merjen beszélgetést kezdeményezni, kérdezni.

Alakuljon ki szimpátia készsége.

Legyen képes a különbözőségek elfogadására, és természetes módon éljen együtt vele. Ismerje az óvodában dolgozó felnőtteket, és munkájukat, becsülje meg azokat.

Szeresse, és korának megfelelően védje a környezetét; becsülje meg és tartsa tiszteletben az élő világot. Ápolja szívesen a növényzetet, gondoskodjon az állatokról.

III.3.3. SZOCIÁLISAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK DIFFERENCIÁLT FEJLESZTÉSE

Célja: Azoknak a gyerekeknek a közösségen belüli fejlesztése, akik valamilyen oknál fogva; mely lehet:

- öröklött anatómiai, fiziológiai adottság,
- környezet, amelybe beleszületik és él
- a nevelés, valamint ennek családi jellemzői
érzelmi életükben hátrányosan indulnak.

Feladata:

Kiegyensúlyozott óvodai légkörben érzelmi támaszt nyújtva tevékenységeken, egyénre szabott differenciált odafigyeléssel segíteni az érzelmi biztonság kialakulását. Feltárni azokat az okokat, amelyek a gyermek magatartásában negatívan jelentkeznek, törekedni megszüntetésére a családdal történő folyamatos kapcsolattartással. Szükség esetén megfelelő szakember bevonásával.

Megvalósítás módja:

Az óvodába lépés előtti családlátogatáson” lehetőség van felmérni a gyermek fejlődését befolyásoló tényezőket – az óvónők „családi” légkörben megismerhetik a gyermek előéletét a szülők nevelési elveit, a lakás hangulatából következtethetnek a környezeti hatásokra. Minden gyermek külön személyiség, akik eltérő környezetből jönnek más-más szokásokkal, különböző érdeklődési körrel, képességekkel. Az eltérő szociális háttér, nevelési elvek megismerése adhat alapot a gyermek egyéni bánásmódjához.

Az óvodába való beilleszkedéskor, óvónői - szülői együttműködés során felmérhető az anyához való kötődés a szülői magatartás. A gyerek, játék közbeni tevékenységének megfigyelésével, feltárhatók azok az okok, melyek jellemzőek a gyermek pillanatnyi érzelmi életére.

A megismerés hosszabb folyamat, a gyermek személyisége fejlettsége csak *tevékenység* közben ismerhető meg – ezért sokféle a napi életbe kapcsolható tevékenységet szervezünk.

Az óvónők minden gyerekről személyiséglapot vezetnek – melybe feljegyzik a tevékenységek során megjelenő *viselkedés, teljesítmény, eredmény, mérés* alapján összegyűjtött információkat. Ezek az információk adják aktuális állapotát, ezért megismerését folyamatnak kell tekinteni. Igen sok információt szerezhetünk a gyerekek által készített munkákból (rajz, családrajz), ami sokszor spontán, a gyerek játéka közbeni tevékenységeként készül. Tudni kell azonban, hogy az óvodások érzelmei, pillanatok alatt változnak és a hangulatok, élmények mind befolyásolják, hogy a gyerek kit, hová, milyenek rajzol. Ezért rajzaiban jelentkező érzelmi állapotot (ismerve a háttérrel) érdemes megismételteni egy idő után, elemezni az azonosságokat, és erre alapozni véleményünket.

Probléma esetén egyénre szabottan kell megismernie az óvónőnek, mely tevékenység, szituáció esetleg személy(ek) váltják ki a gyerekekben a nem kívánatos viselkedést, meddig tart, mivel szüntethető meg.

Figyeljük meg kivel közlékeny a gyermek, és az az óvónő törekedjen bizalmas beszélgetésre, akihez a gyermek jobban kötődik érzelmileg. Ilyen esetekben a gyermek spontán megnyilvánul. Más esetben az óvónőnek kell – saját viselkedését tudatosan irányítva – olyan módon közeledni a gyerekekhez, hogy az meglássa, érezze benne az érdeklődő partnert, aki segítségére siethet, akire számíthat szorongató helyzetében.

Mivel a játék adja a legtöbb információt, ezért különösen kell figyelni a játszó gyerekekre – elemezni a látottakat, hallottakat.

Nagy hangsúlyt fektetünk az óvónők óvó – védő – szerető gondoskodására az egyéni „igények” kielégítésére, mely különösen a közösségbe bekerülő gyermek számára fontos. Ekkor ismerkednek azzal a helyzettel, hogy társai is szeretnék elmondani a velük történeteket, hogy várni kell időnként a segítségre, hogy együttesen is kell tevékenykedni, hogy a játékot meg kell osztani alkalmazkodni kell.

Magatartási zavarok jelenléte okozhat képességei, készségei területén is fejlődésbeli hiányosságokat, az önbizalom hiánya, figyelmetlenség, túlmozgékonyosság stb. a körülötte lévő világ zavara – elfordítja érdeklődését, esetenként egy-egy konkrét „csak Őt” érdeklő terület felé irányítja.

Az aktuális fejlettségi szint *mérése* segítheti az óvónő munkáját,- mely területen igényel a gyermek egyéni, differenciált fejlesztést. A napi játéktevékenységben megvalósítva játékos helyzetek, feladatok segítségével oldható meg. A mikro csoportos tevékenységi forma és az egyéni feladatadás más és más módon juttathatja el a számára magasabb fejlettségi szintre.

A módszerek között alkalmazható a beszélgetés, a gyermeki munka elemzése, a játék mely a legfejlesztőbb forrás. A játék folyamatában zajló játékos helyzetek, tevékenységek érzelmi és élmény háttérrel rendelkeznek és megfelelnek életkori és aktuális fejlettségi szintjének.

Sok szülő munkájából adódóan kevés időt tölt gyermekével, gyakran baby-sitter hozza – viszi a gyerekeket. Kevés idő jut a beszélgetésre, a napi közös élményekre, az elsajátított gondozási feladatok megerősítésére.

Az óvónő feladata, hogy a napirendet úgy alakítsa ki, hogy mindezekre a nap folyamán legyen idő, az átfedő időben a megosztott figyelem egy- egy arra rászoruló gyerekre összpontosítható.

Találkozunk a gyermekét egyedül nevelő szülők problémájával is. Akár az anya, akár az apa lép ki a család életéből, az a gyermek számára súlyos krízist jelent és nagy a valószínűsége annak, hogy maradandó nyomokat hagy a személyiségében.

A pedagógusnak arra kell törekedni, hogy pártatlanságával a gyerek érdekét szem előtt tartva, arra ösztönözze a gyermekét nevelő szülőt, hogy érezze meg a kapcsolat megőrzése, a szülők egymással való kapcsolatának kultúrája, hatással van a gyermek-szülő viszonyra.

Ha a gyermek fejlődése megreked, vagy olyan magatartási zavarok tapasztalhatóak, melyre az óvoda személyi és tárgyi feltételei nem megfelelőek, speciális ellátást igényel. A szülők kellő tájékoztatása mellett, el kell érni, hogy még óvodai életében szakember foglalkozzon irányított fejlesztésével.

A gyermek életében történt változások esetén a szülőnek lehetősége van az óvónővel a napi kapcsolattartáson túl fogadóóra keretében nyitabb, részletesebb beszélgetésre. Az óvónő(k) által felmért problémák esetén kezdeményezi a szülők fogadóórán való tájékoztatását. Tájékoztatja a szülőt a gyermek fejlődését mutató mérések eredményéről, szükség esetén megfelelő szakember kiválasztásához segítséget ad.

Sikerkritériumok

A tevékenységek és az óvodai légkör hatására, csökken vagy megszűnik a kezdeti hátrány.

A gyermekek szívesen járnak óvodába, szívesen játszanak együtt.

A közös tevékenységekben aktívan és érdeklődéssel vesznek részt.

Társaik szokatlan megnyilvánulásait megértéssel fogadják.

Igényükké válik a helyes viselkedés szabályainak betartása.

Segítenek egymásnak, megértőbbek, türelmesebbek lesznek, társas viszonyaik megszilárdulnak.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi s

III.3.4. HAGYOMÁNYAINK, ÜNNEPEINK, NÉPSZOKÁSOK

Ősz	<p>Szüreti mulatság az óvoda udvarán minden csoport részvételével; mustkészítés, szőlőprés, daráló segítségével, kóstoló zenés mulatozás, ismert mondókák, énekek, előadóművészek részvételével, előadásával. (pl.: Kolompos együttes)</p> <p>Állatok világnapja (október 4.) Állatkerti-Vadasparki séta</p>
Tél	<p>Mikulás (minden csoportba személyesen ellátogat, a csoportok játékot kapnak)</p> <p>Advent készülődés Karácsonyig az óvónők által előadott műsorral karácsonyi készülődés lezárása</p> <p>Farsang közös óvodai mulatság, jelmezekkel (meghívott együttes)</p>
Tavaszi	<p>Húsvét: Közös bábműsor (csoportonként locsolkodás)</p> <p style="text-align: center;">Március 15. megünneplése:</p> <p>Nagycsoportosok: látogatást tesznek a Nemzeti Múzeumba Középső csoportosok: ellátogatnak 48-as (Gábor Áron) emlékműhöz, zászlót és virágot visznek. Az ünnephez méltó megemlékezés a gyermekek korának megfelelően.</p> <p>Föld napja (április 22.): Az óvoda udvarát közösen virággal díszítjük. Újra hasznosítható anyagokból játékok, új tárgyak készítése. (Kiállítás)</p> <p>Anyák napja: <u>közös játszódélelőtt az édesanyákkal</u> - köszöntő</p> <p>Madarak-, fák napja (május 10.): Kirándulások szervezése</p> <p>Gyermeknap- Apák napja: <u>közös játszódélelőtt az édesapákkal</u> Sportnap a gyermekekkel, mozgásos játékok, vetélkedők. Fagyaltozás, műsor (báb, bűvész)</p> <p>Évzáró: A nevelési év bezárásaként a középső és nagycsoportok az egész évben "tanult" versekből, énekekből rövid kis „műsort” adnak elő, nagycsoportosok ballagása.</p>

III.3.5. ÉRTELMI FEJLESZTÉS, ANYANYELVI NEVELÉS

Célja: A gyermekek eljuttatása az aktív cselekedtetéssel az önkéntes érdeklődéstől a szándékos érdeklődésig. Az alkotó tevékenységek fejlesztik a gyermek értelmi képességeit, a tapasztalatok újabb próbálkozásra készítetik és az újra átélt öröm, felgyorsítja a tanulási folyamatot. Beszélő környezet kialakítása, beszédkedv felkeltése, fenntartása. Beszédhallás, szövegértés fejlesztése.

Feladata:

A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára épülő változatos tevékenységek biztosítása, amelyeken keresztül tapasztalatot szerezhetnek a természeti és társadalmi környezetről. Az anyanyelv fejlesztése hassa át az egész nap tevékenységeit, kiemelt helyet kapva a kommunikáció különböző formáinak alakítása, gyakorlása. Az anyanyelvi nevelés fontos tendenciája a passzív szókincs aktivizálása, vagyis a szókincs bővítése. Migráns gyermekek egyéni fejlesztése a magyar nyelv megismertetése terén.

Megvalósításának módja:

Az anyanyelvi nevelés az óvodai élet egész folyamatában jelen van. A közös tevékenységek, beszélgetések során ráéreznek a gyermekek az együttgondolkodás örömére, alakul kifejező és problémamegoldó készségük, fejlődik gondolkodásuk. A közös tevékenység során mindenki saját képességeinek megfelelően tevékenykedhet, mondhatja el gondolatait. Mindezek érzelmi töltést, érzelmi biztonságot adnak a gyermekeknek, melyek elindítói az egyéni tudatos gondolkodásnak. Megfigyeljük az egyes gyermekek mozgását, tevékenységét játék közben - ez kiindulópont a fejlesztésben. Akiknél nem tapasztalható belső szükségletből fakadó érdeklődés, visszahúzódóak, biztatjuk, bátorítjuk. Olyan helyzeteket teremtünk, amelyekben átélhetik a felfedezés örömeit. A kiemelkedő képességű gyerekeknél, fejlettségükhöz igazodó tevékenységet biztosítunk a közös tevékenység során nehezebb, nekik megfelelő feladatot adunk.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása:

-
- beszélő környezettel,
  - helyes mintaadással
  - szabályközvetítéssel (javítgatás elkerülésével)
- az óvodai nevelő-tevékenység egészében jelen van.

Beszédképességének fejlesztéséhez elsősorban az óvodában meg kell teremteni az oldott, derűs légkört, ahol a gyermek természetes közlési vágya, kapcsolatteremtő beszédképessége fejlődik és fejleszhető. A gyermekek a játékos tevékenységek, a társas érintkezések útján sajátítják el az anyanyelv jelrendszerét. A beszédtanulást nagymértékben befolyásolja a családi, bölcsődei, óvodai környezet. A gyermekek szívesen túlharsogják egymást, hangosan beszélnek. Szoktatni kell őket a természetes hangerő használatára. Ezt is leghelyesebb mintaadással megtanítani és sohasem túlkiabálni a gyereket. A fegyelmezés és tisztelet ereje sem a hangerőben rejlik.

A különböző fejlettségi szinten álló gyermekek differenciált fejlesztésére, a nyelvi játékok és a tevékenységeket kísérő kommunikációs helyzetek adnak lehetőséget az óvodában. Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az óvodapedagógus személyes példájával;

- odafigyelés
- meghallgatás
- beszélgetés
- metakommunikáció gazdag használata

kommunikációs helyzetek megteremtésével, ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt. A gyermekeket arra szoktatjuk, hogy mindig ránézzenek arra, akivel beszélnek. /szemkontaktus tartása/

A logopédus a nevelési év elején felméri a gyermekek beszédfejlettségét, szükség esetén egyéni fejlesztésre kerül sor. Az óvónő konzultálása a logopédussal elengedhetetlen. Szükséges figyelemmel kísérni a logopédiai foglalkozásokat a napi tevékenységek során a gyermek rossz kiejtését tapintatosan, hasonló értelmű mondatba építve javítjuk.

Felhívjuk a szülők figyelmét a gyakorlás fontosságára, a gyermeke beszédének alakulásáról folyamatosan tájékoztatást kap. Naponta többször is verset, mondókákat

mondunk, az otthonról hozott vagy a polcra levett mesekönyvek nézegetésével, olvasgatásával, az elmaradhatatlan mesével (mely lehet folytatásos is) csendes pihenő előtt felkeltjük a gyerekek érdeklődését a könyvek iránt.

A gyermekek anyanyelvi fejlettségének mérési eredményét a gyermekek egyéni lapján, a szükséges fejlesztést a csoportnaplóban az anyanyelvi fejlesztési tervben rögzítjük.

Sikerkritériumok

A gyermek érje el az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges anyanyelvi és értelmi érettségi állapotot;

- pontos érzékelés, észlelés
- térbeli viszonyok felismerése, megnevezése
- képes vizuális, auditív differenciálásra
- szándékos bevésés megjelenése
- verbális emlékezet

a kommunikáció, a beszédértés és az elemi nyelvi kifejezőképesség területén.
Érthetően folyamatosan kommunikáljon, beszéljen, szemkontaktust tartva.

Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, legyen képes végighallgatni és megérteni mások beszédét.

Gondolkodására a kreativitás és a problémamegoldás legyen jellemző.

Óvodáskor végére képessé válik az érthető és folyamatos beszédre, mondatokban fejezi ki magát, végighallgatja és segíti mások beszédét.

Migráns gyermekek is legyenek képesek megérteni az óvodai élethez szükséges kifejezéseket, merjenek kommunikálni társaikkal, legyenek képesek megértetni magukat.

III.3.5.1 A LOGOPÉDUS FELADATA, ÉRTÉKELÉSE

- évenként két alkalommal, egyéni méréssel a gyermekek beszédfejllettségi – kommunikációs készségének mérése, dislexya-disgráfia kizárása-
- a beszéd szintje az óvodába kerüléskor, a beszédhang (alap zöngé) minősége, a beszéd ritmusa, szókincsvizsgálat, a beszédhangok ejtése
- a gyermek fejlődésének megfigyelése
- egyéni beszédfejlődési regiszter vezetése:
- A helyes ejtés anatómiai és érzékszervi feltételeinek rendezése
- A természetes ritmusú beszédhez közelítés
- Segítségadás, tanácsadás, tájékoztatás, pedagógus szülő felé

***AZ ÓVODAI ÉLET
TEVÉKENYSÉGFORMÁI***

IV. A TEVÉKENYSÉGFORMÁK A FEJLŐDÉS - FEJLESZTÉS TERÜLETEI

IV. 1. JÁTÉK

A gyermek játéka létforma, fejlődésének alapja.

Játékának megfigyelése közben megmutatkozik személyisége, képet kaphatunk ismereteiről, élményeiről, mozgásfejlettségéről, igényéről, beszédképességéről, szociális érettségéről, értelmi fejlettségéről.

Mint legfontosabb tevékenység - fejlesztésének legfőbb eszköze is lehet. Játék közben ismerkedik a világgal, tapasztalatokat szerez, a közös játék során az ÉN tudat mellett megjelenik a TI és MI - a közösségi összetartozás érzése.

Célja: gyermek játékán keresztül feldolgozza a környezetéből vett benyomásokat, jelenségeket, tapasztalatokat, élményeket. A csoportszobák kialakításánál figyelembe vesszük a különböző játéklehetőségeket, biztosítva, hogy a gyermek egyénileg, esetleg egy-két társával játsszon, de módja legyen szerep- és dramatikus játékokra is. Kreativitásukat fejlesztő és erősítő élménnyé váljon a játék. Többféle, állandó és változtatható játszósarkot alakítunk ki. Állandó helye van a vizuális nevelést segítő eszközöknek, tevékenységeknek a szabad játékban és a játékba integrált tanulás során.

Feladata:

- A szükséges feltételek biztosítása (hely, idő, eszköz, nyugodt légkör, tapasztalatok, élmények)
- Az óvodáskorban megjelenő játékfajták tartalmának, minőségének gazdagítása a gyermek egyéni fejlettségének megfelelően.
- Mozgásos játékok, mozgástevékenységek lehetőségének biztosítása.
- Ingergazdag, a gyermeket cselekvésre ösztönző környezet kialakítása
- Társas kapcsolatok, beszédképesség fejlesztése.

- Pedagógiai tapintaton alapuló, együttműködő, megértő, szükség esetén segítő szándékú játékirányítás kialakítása.

A megvalósítás módja:

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

- Programunk, a játékot tekinti a tanulás elsődleges keretének.

- Igyekszünk biztosítani a folyamatos játék lehetőségét.

- A folyamatos napirenddel lehetővé tesszük, hogy a játékidő a nap leghosszabb tevékenysége legyen.

- A játék megválasztásánál, figyelembe vesszük az életkori sajátosságokat.

IV.1.2. AZ EGYES JÁTÉKFAJTÁK KIEMELT SZEMÉLYISÉGFORMÁLÓ

HATÁSA:

A GYAKORLÓ JÁTÉK bevezetője és kiegészítője a többi játékfajtának. Főleg a 3-4 évesek játékát jellemzi, de elemei megtalálhatók később is pl. valamilyen új technikával ismerkedés gyakorlásaként.

A gyakorló játékhoz több azonos méretű, azonos funkciójú játékot biztosítunk. A véletlen cselekvéshez kapcsolódó felfedezési élmény öröme újabb cselekvésre ösztönzi a gyermeket, fejlődik szem-kéz koordinációja.

A SZIMBOLIKUS-, SZEREPJÁTÉKHOZ különböző kiegészítőket, a báb és dramatizáláshoz állandóan elérhető, szükség szerint felhasználható játékokat tartunk a csoportszobában. Szerepjáték során alakul, szocializációs készségük, kommunikációjuk, erkölcsi-, akarati tulajdonságuk.

Ehhez a játékhoz szükséges a gyermekek átélt élményeinek sokszínűsége, hogy a valóságban átélt, tapasztalt dolgokat a gyerekek a fantáziajáték során újra átélhessék. Az óvónő törekszik arra, hogy az együtt átélt tevékenységek játékokban megjelenjenek és legyen módjuk gyakorolni a különböző magatartási, viselkedési szabályokat, újra átélni az élményeket játékok során. Ehhez biztosítson megfelelő eszközöket. A szerepjáték fontos kelléke a nagyméretű tükör, mely minden csoportban megtalálható, amikor beöltöznek a különféle ruhákba, vagy valamilyen szereppel azonosulnak, a tükörben kontrolálhatják mivoltukat. Segíti a testséma kialakulását is.

A DRAMATIZÁLÁSNÁL, a bábbal eleinte az óvodapedagógus játszik, ő beszélgeti és mozgatja a bábót. A sok bábos élmény hatására később már maguk is eljátszanak ismert meséket, kitalált helyzeteket, szituációkat; és már ők is készítenek bábokat. Dramatizáláskor a gyerekek beleélik magukat a szereplők

helyzetébe, irodalmi élményüket dolgozzák fel, saját érzelmi töltéssel. Tiszteletbe tartjuk a szabad szerepválasztást és a sajátos önkifejezést. Ugyanakkor a verbális és metakommunikatív elemek tárházának bővülésére van lehetőség.

Az óvodapedagógus feladata, hogy helyzetet teremtsen a dramatizálásra, valamint eszközöket, kellékeket biztosítson a játékhoz.

AZ ÉPÍTŐ ÉS KONSTRUKCIÓS JÁTÉKOKHOZ, minden csoportban megtalálhatók a klasszikus építőelemek, (pl. dupló, legó, építőkocka stb.) de, felhasználhatók más félkész anyagok, eszközök is; (botok, fonalak, kartonok, kövek stb.), melyekkel maguk és az óvónők, illetve óvónővel közösen barkácsolnak. Az így elkészült kiegészítők teszik színesebbé, gazdagabbá játékukat. Az „én alkottam”, „én csináltam”, később élménnyé alakulhat át.

SZABÁLYJÁTÉK; képesség és gondolkodást fejlesztő játékok (kártyák, társasjátékok, dominók, stb.), az óvónő irányítása mellett együttjátszásra, különböző magatartásformák kialakítására ad lehetőséget, szabályok betartására ösztönöz, miközben formálódnak akarati tulajdonságaik. A közösségi élet segíti a játék szabályainak, normáinak, közös formálását. Erősíti a gyermek véleménynyilvánítását, döntő képességét és a konfliktushelyzetek megoldását. A képességfejlesztő játékok évente többször is a gyerekek látószögébe kerülnek, aktivizálva, motiválva őket, emelve a játék minőségét.

A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás, tapasztalatok gazdagítása az óvodapedagógus tudatos, átgondolt munkáját feltételezi. Az alkotó légkört fokozhatja az óvónő kellő időben nyújtott segítsége, megerősítése. Kreatív alkotó légkör csak olyan csoportban jöhet létre, ahol a gyermek szabadon dönthet, kivel, mivel játszik, mennyi ideig tart a játéka.

A játéktevékenység a reggeli érkezéskor kezdődik, a folyamatos reggeli, a játékidőbe (tevékenységbe) integrált tanulás, egybefüggő többórás játékidőt biztosít.

A kreativitást kibontakoztató eszközök gazdagítják a gyerekek elképzeléseit. Az óvónő a játékhoz ízléses, praktikus, az alkotó készséget fejlesztő, színes, jó minőségű eszközöket biztosítson. A játék során fejlődik a gyermekek manuális készsége, megismerik az anyagok és tárgyak egymáshoz való viszonyát. Fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk, gyarapodik szókincsük. Alakul szem-kéz koordinációjuk, finommotorikájuk, téri észlelésük, alak-, és forma-állandóságuk, rész és egész viszonyának észlelése, képzeletük, kreativitásuk, vizuális memóriájuk.

A játékokban sok lehetőség adódik kommunikációra, párbeszédre. Az óvónő beszéde modellértékű, arckifejezése, hangszíne, hangereje utánzásra készíti a gyermeket. Az óvónő játéksegítő tevékenysége szituációtól függő, legyen modellnyújtó játszótárs, engedő és elfogadó, ha kell kezdeményező.

Az udvaron elsősorban a mozgásos játékok kerülnek előtérbe, de hosszabb kint tartózkodás esetén (nyáron) megteremtjük a feltételeit a csoportszobában megszokott játékok gyakorlásának is.

A kertben minden csoportnak van meghatározott játszóhelye, különösen ügyelve a kiscsoportosokra, figyelembe véve a nagymozgásos játékok funkcióit. Ugyanakkor folyamatosan lehetőség van az udvar egész területének használatára minden gyermeknek. Az udvaron tartózkodó óvodapedagógusok minden gyerekre (más csoportbéli) ügyelve szervezik udvari életüket.

A rajzoló, festő, gyurmázó, mesét hallgató, körjátékot játszó csoporthoz bárki bekapcsolódhat, az ott irányító óvónő bevonja, figyeli a másik csoportból érkező gyermeket is. Az udvari élet során együtt lehetnek a testvérek, csoportok közötti barátságok alakulhatnak, Megtanulják a különböző helyeken az alapvető szabályokat, melyeket később önállóan alkalmazhatnak. Gyakorolják a játék

során az egymáshoz való alkalmazkodást, együttműködést, a kölcsönös kommunikációt, a társak tiszteletben tartását.

Sikerkritériumok

A játék maradjon a semmi mással nem helyettesíthető tevékenységi forma, legyen örömforrás a gyermek számára.

A játék legyen a belső indítékok alapján létrejövő önkéntes tevékenység, amelyben a gyermek élményeit, vágyait dolgozza fel, közben ismereteket és készségeket sajátítson el.

A játék tükrözi a gyermek fejlettségét, és az ismeretei bővülésével változik a játék minősége is. Legyen képes egyéni ötlet, élmény alapján építeni, konstruálni.

Az ismert meséket többször dramatizálják, bábokkal eljátsszák.

Élvezzék a szabályjátékokat, és legyenek képesek a normák betartására.

Egészséges versenyszellemben tevékenykedjenek.

Társas viselkedésükben jelenjenek meg az óvoda által preferált viselkedési szabályok.

A játék személyiségformáló ereje megmutatkozik:

- A szabálytudat kialakulásában
- A sikerélmény feldolgozásában
- A kudarc tűrésében
- Konfliktusok megfelelő kezelésében
- Közös szabályok kialakításában

IV. 2. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

Célja: A munka jellegű tevékenységek megszerettetése, melyet a gyermek önként, örömmel, szívesen (és aktívan) végez. Az elvégzett munka megbecsülése, önállóságra, kitartásra nevelés, kötelezettségvállalás, feladattudat, feladattartás kialakítása.

Feladata:

- a munka jellegű tevékenységek feltételeinek biztosítása, (hely, idő, eszközök, technikák)
- a munka során tapasztalatok erősítése, jártasságok, készségek, képességek elsajátítása
- társas kapcsolataik, szociális magatartásuk, attitűdök alakítása,
- érezzék a közösségért végzett munka fontosságát, örömet,
- közösségi kapcsolatok, kötelességteljesítés alakítása,
- kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság alakítása,
- saját és mások elismerésére, munka megbecsülésére nevelés
- munka jellegű tevékenységükben is jelenjen meg a környezet védelmét segítő gondolkodás /szelektív gyűjtés/ ☺

Munka jellegű tevékenységek:

- önkiszolgálás
- környezet rendjének megőrzése → közösségi munka
- alkalmoszerű munka
- naposi munka
- környezettudatos viselkedés megalapozását segítő munkák

Megvalósítás módja:

Amikor munkajellegű tevékenységet kezdeményezünk, a gyerekek tenni vágyására támaszkodunk. A gyermek által végzett tevékenységeket, lányok és fiúk egyaránt gyakorolhatják. Játékos elemekkel, illetve cselekvő tapasztaltatással tesszük a munka jellegű tevékenységet örömforrássá. Kezdetben, a saját maguk körüli tevékenységek jelentik a munkát, amit gyakran több gyermek az óvónőnek „segítve” végez. Ilyenkor az óvónő megmutatja a munkafogásokat, dicsér, biztat, értékkel, egy-egy mozdulatával megmutatja a helyes fogást, az eszközök használatát. A közös munka során felméri, ki mikor képes önálló munkavégzésre; egy-egy biztosan jól elvégzett feladat, növeli a gyerekek önbizalmát, sikerélményhez jut, ami további cselekvésre ösztönöz. A munkatevékenységek, amelyet a gyerekek önmagukért, vagy csoporttársaikért végeznek, a mindennapi tevékenységekbe beépülve folyamatosan jelen vannak.

Önkiszolgálás:

Rendszeres és folyamatos tevékenység, jelentősége abban van, hogy a gyerekek gyakorolják azokat a munkajellegű feladatokat, amelyek később más tevékenységek során felhasználhatók. Ide tartoznak a magukkal kapcsolatos teendők, a testápolás, öltözködés, étkezés.

A felnőtt, a gyermek munkatempóját, önállóságát tiszteletben tartva segíti a gyermek munkáját, és nem helyette végzi a feladatot. Fontos a csoport óvónői és dajka közötti összhang. A gondozási feladatok tervezését megbeszélés követi, ahol a csoport óvónői megbeszélnek a dajkával, mit lehet elvárni az egyes gyerektől, ki miért szorul több, kevesebb segítségre. Lényeges, hogy az önállóságra nevelés ne növelje a várakozási időt, a felnőtt aktív segítsége mindig jelen legyen.

Az önkiszolgálás területei: testápolás, öltözködés, étkezés.

Környezet rendjének megőrzése, közösségi munka:

Fontos, hogy érezzék a rend, a rendezettség fontosságát, válják igényükké a csoportszoba, környezetük rendje, (mosdó, öltöző, udvar...).

A csoportszobában, udvaron ez leginkább a játékok elrendezését, alkalmanként a gyermekasztalok, székek állandó helyére való visszakerülését jelenti. Legtöbbször ez közös tevékenység, minden gyerek részvételével, az óvónők irányításával. Később egy-egy gyermek feladata is lehet egy-egy terület rendberakása napos, vagy együtt játszó gyerekek saját maguk után rendet raknak. (Babakonyha-szoba, építőjáték).

Alkalomszerű munka:

Apró megbízatások, személyre szólóan, jutalmazásként is, az önállóság kialakulását, magabiztosság megszerzését segíti.

Naposi munka:

Középső csoporttól fokozatosan lehetőséget adunk a munka jellegű tevékenység megismerésére. Az óvónő és a dajka irányítása mellett képességeiknek és életkoruknak megfelelően végzik a terítést az asztalnál ülő társak részére. Motiválásként kötény kerül a gyerekekre. Naponta kerülnek megválasztásra, önkéntes alapon. Fokozatosan bővül a feladatuk, környezetük rendberakásában.

Környezettudatos viselkedés megalapozását segítő munkák:

- Minden csoportban van, úgynevezett élősarok, ahová az évszaknak megfelelő termések, gyümölcsök, növények kerülnek. Az összegyűjtésnél felhívjuk figyelmüket az élő természet védelmére, a termések hasznosítására. A csoportszoba növényeinek locsolásában, átültetésében közösen tevékenykednek.

- Tavasszal az udvaron virágládákba egy-egy csoport közösen palántákat ültet, majd folyamatosan figyelik fejlődésüket, locsolják, gyomlálják.
- Folyamatosan biztosítunk olyan udvari eszközöket, amellyel az őszi-téli munkákban (avargyűjtés, hólapátolás) is tevékenyen részt vehetnek.
- Az állatok gondozása inkább a téli madáretetésre terjed ki, madáretetők és eleségek folyamatos kihelyezésével. Az előtérben elhelyezett akvárium a vízi élővilág szűkebb megfigyelésére ad lehetőséget.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a munka jellegű tevékenység során:

A tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben különböző beszédformák gyakorlása (udvarias megszólítás...), munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, ok-okozati összefüggések, műveletek megnevezése, mondatba foglalása.

Sikerkritériumok

- ◇ Az önkiszolgáló tevékenységre fordított idő, arányosan csökken fejlettségüknek megfelelően.
- ◇ Környezetük rendjére, saját ruhájuk rendezettségére legyenek igényesek.
- ◇ Alkalomszerű feladatokat, megbízatásokat vállaljanak szívesen - pontosan végezzék el.
- ◇ A naposi tevékenységet szívesen végezzék, válják igényükké a pontos, esztétikus munka.
- ◇ Óvják, védjék, tiszteljék a környezetüket, vigyázzanak tisztaságára, vegyenek részt a növények ápolásában.
- ◇ Érezzék át a közösségért végzett munka örömét, szívesen tevékenykedjenek együtt, becsüeljék meg egymás munkáját.
- ◇ Ismerjék és alkalmazzák a szelektív hulladékgyűjtés lényegét, és az újrahasznosítás lehetőségét.

IV. 3. TANULÁS

Célja: Az óvodai tanulás elsődleges célja, az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése; mely szoros kapcsolatban van az anyanyelv és a kommunikáció alakulásával.

Feladata: Az óvodapedagógus épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire, és megteremti a tanulást támogató környezetet.

- ◇ Az érdeklődés felkeltése, irányítása, felfedezés lehetőségének biztosítása
- ◇ Feladattudat, feladattartás kialakítása, kompetencia alakítása
- ◇ Tanulási képesség megalapozása, kreativitás erősítése
- ◇ Szövegértelmezés, szövegalkotás, bátor megnyilatkozás motiválása

Megvalósítás módja:

A tanulási folyamatok a napi élet során összekapcsolódnak a játékkal. A nevelési folyamat egésze, annak valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy spontán, vagy kezdeményezett tevékenységi formán keresztül tanuljanak a gyerekek. Lehetőséget kell adni arra, hogy minden gyermek érdeklődésének, egyéni fejlettségi szintjének megfelelően vehessen részt a tevékenységekben, saját fejlődési ütemében ismerkedjen és tapasztaljon. Óvodánkban a gyermekek komplex módon jutnak ismeretekhez. A módszer lényege, egy-egy témakör feldolgozása többféle megközelítés szerint. A többirányú megközelítés, feldolgozás a téma alaposabb, mélyebb megértését teszi lehetővé. A motiváció hatására a gyermek önként kapcsolódik a felkínált tevékenységbe ami növeli aktivitását, kitartását.

Tervezéskor figyelembe vesszük a téma sokoldalú megközelítését, egymáshoz kapcsolódását. A témakörök feldolgozásához éves tervet készítenek a csoport óvónői, melynek lebontása az óvónők egyéni megközelítési módszerén múlik.

A valóság összefüggéseinek feltárása tapasztalatszerzés, észlelés útján történik.

A komplex ismeretnyújtásnál arra kell törekedni, hogy azonos témakör feldolgozása kapcsolódjon a tevékenységekben (pl. vizuális nevelés - zenei nevelés - környezet megismerésére nevelés) egymáshoz. Így a később bekapcsolódó gyermek is valamilyen tevékenységen keresztül ismerkedik a feldolgozásra kerülő témakörrel. Lehetőséget ad gyakorlásra, ismétlések során elmélyült tevékenykedésre.

Az óvónő feladata, a motiváláshoz szükséges eszközök biztosítása az összes tevékenységi formához megfelelően.

A feldolgozásra kerülő témakör a délelőtti folyamán bármikor megvalósítható. Az ismétlés, gyakorlás a délutáni tevékenységben is játékba integrálva történhet. Törekedni kell arra, hogy a természetben megvalósítható tapasztalatszerzések, felfedezések mindig megfelelő környezetben történjenek.

A tevékenységek felkínálása során figyelembe vesszük az egyéni fejlődési, érési ütemet; személyre szabott pozitív értékeléssel segítjük a gyermek személyiségének kibontakozását. Az óvónő törekedjen arra, hogy változatos, a gyermekek cselekvő aktivitására épülő, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségét biztosítsa.

A komplex feldolgozás erre nagy lehetőséget ad, hiszen a gyermek biztosan megtalálja a számára is kellően motivált, örömteli tevékenységet, amelyben eredményesen teljesít.

Az óvónő arra törekedjen, hogy az ismeretnyújtás a játékba integrálva kerüljön feldolgozásra; ami sikeresnek akkor mondható, ha a gyermek az új ismeretanyaggal tovább gazdagítja saját (játékát) tevékenységét.

Az óvónő alkalmazza a differenciált, árnyalt értékelést tárgyi jutalmazás helyett: simogatást, testközelséget, mimikát, szóbeli közlést csoportosan és egyénileg is.

IV.3.1. SZOKÁS-SZABÁLYRENDSZER:

Az ésszerű kereteket adó szokás- szabályrendszer biztonságérzetet; a két nevelő közötti összhangot, egyező nevelő hatás megteremtését célozza, a tanév elején kerül meghatározásra.

Alapja: a csoport fejlettségi szintje, a feladatok és tevékenységek rendszere, amelyet a csoportban meg kívánunk valósítani.

A szokás-szabályrendszer napirendet követő.

Tartalmi elemei mindazok az elvárások, amelyek az

- egészséges életmód
- a társas kapcsolatok
- a játék
- a tanulás

területén, szokásként, szabályként jelenik meg az óvodai életben.

Indokolt esetben a nevelők közös megegyezése után korrekciója lehetséges. Fontos, hogy bizonyos szokások, szabályok az egész óvodát érintő kérdésekben egységes képet mutassanak. (Tekintettel testvérekre, esetleges csoportváltásra)

Sikerkritériumok:

- A gyermekek érdeklődőek, bátran kérdeznek
- Szívesen vesznek részt a tervezett, szervezett, kezdeményezett, irányított játékokban, tevékenységekben.
- A tanuláshoz szükséges kompetenciáik koruknak megfelelően fejlett.
- Saját tapasztalataik által jutnak új ismeretekhez, melyek kiegészülnek szociális tanulással is.
- Gyakorlatban sajátítják el az együttélés, az egészséges életmód, a környezet védelmének szabályait, és azok megtartását.
- Képesé válnak figyelmük koncentrálására, irányítására

- Az társadalom által elfogadott és elvárt szokásokat, a rend szeretetét elfogadják, megtartják, és másokat is a betartásukra ösztönöznek.
- A megfelelő napirend életritmusa, az egészséges életmód megalapozását, egészségük védelmét szolgáló szokások igényükké válnak.
- Elfogadják a másságot, érdeklődéssel fordulnak migráns társaik felé.

IV. 4. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

Célja: A természetet szerető, védő emberi értékek alakítása, környezettudatos viselkedés megalapozása.

Az összefüggések felismertetése.

A természeti és épített környezet megismertetésével sokszínű tapasztalathoz juttatás; készségek, képességek alakítása.

Feladata:

A gyermek megismertetése a szűkebb és tágabb természeti, emberi tárgyi környezettel, minél több tapasztalattal (mozgásos, érzékszervi). Biztonsággal igazodjanak el a környezetükben. Néphagyományok, szokások megismertetése életkoruknak megfelelően. Fedezzék fel az őket körülvevő világ mennyiségi, formai, térbeli összefüggéseit. Szerezzenek a megismerési folyamatban matematikai tapasztalatokat, melynek alapján kialakulnak matematikai fogalmaik.

Megvalósítás módja:

A (3-4 éves) gyermekek megismerkednek a közvetlen környezetükkel. A bölcsődéből jött gyermekeknek is újdonság az óvodai csoportszoba (nagyobb székek, asztalok, öltözők stb.) az udvari tér is kibővül, látogatást tesznek a többi csoportban, konyhában, irodában, megismerik az óvoda tágabb környezetét dolgozóit és azok munkáját.

Tavasszal már az óvoda környékén is kisebb sétákat tesznek. Az udvari élet során egész évben figyelik a természet változásait az időjárást a kert őszi - téli – tavaszi nyári életét.

A nagyobb korcsoport már kora ősszel, több alkalommal elsétál a közeli kiránduló helyekre, ahol megfigyelhető az ottani élővilág a természet változásai. (Állatkert, Vadaspark, Margitsziget, Martinovics-hegy). A közös tevékenység során, megtanulják óvni, védeni a fákat, növényeket, állatokat.

Megismerkednek a környezetvédelem alapjaival, formálódik a környezettudatos viselkedésük:

- Megismerik föld, levegő, víz, növény- és állatvilág, valamint a tájvédelem meghatározó szerepét.
- Séták alkalmával megismerkednek az elemi közlekedési szabályokkal, azokat alkalmazzák.

Az óvoda udvara is sok lehetőséget biztosít a természet változásainak tapasztalására az igényes környezet alakításában való részvételre, a környezettudatos magatartás kialakítására. Ősszel az őszi munkálatok, termésgyűjtés, tavasszal a palántázás, majd a növények gondozása, fejlődésük figyelemmel kísérése, természeti jelenségek hatásának megláttatása természetes környezetben, napi tapasztalások lehetőségeivel történhet. Lehetőség van csoportonként egy-egy terület ápolására, gondozására is. Megtanulják munkájukat becsülni, hogy tenni kell azért, hogy a környezetük szép maradjon. Olyan alapvető dolgokat tapasztalnak meg, amelyek mélyítik környezettudatos viselkedésüket, és más a mindennapi életükben is felhasználható, mint pl. takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, illetve a hulladékkezelés, szelektálás.

Változatos tevékenységeket biztosítunk a gyermekeknek a felfedezésre, megfigyelésre, megismerésre

A tevékenységekben és természetben megismert dolgokat a nevelési év folyamán, melynek keretét az évszakok adják meg, a komplex tanulási folyamatban feldolgozzák az óvónők.

Ehhez kapcsolódik a növény és állatvilág, az ember és környezete, testünk, egészségünk óvása, védelme, a hagyományok témakörei.

támaszkodunk a gyermek;

- spontán érdeklődésére
- megismerési vágyára
- kreativitására

A természet és a társadalmi környezet, valamint a hagyományaink, ünnepeink megismerését, elmélyítését segítik a különböző múzeumi látogatások. Ezen alkalmak, a kulturált viselkedési szabályok elsajátítását is megalapozzák.

Tapasztalás során az ismeretszerzésen túl magatartási-viselkedési szokások kialakítását is segítjük, mely később a más közösségekbe való beilleszkedés, más kultúrák befogadását alapozhatják meg.

Módszereket, eszközöket, a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazítjuk.

A gyermek, az érzékszerveivel megtapasztalt benyomásokon keresztül szerzett élményei, által válik alkalmassá, hogy kreatív módon fejezze ki magát. A közvetlen környezet megismerésére, az élmények tapasztalatok jól illeszthetők az ábrázoló tevékenység keretébe. A természetben található anyagok sokfélesége, technikai képességeit, fejlődését segítik. Minden természetben tapasztalt érzés fokozható zenei vagy irodalmi művel, az óvónő egy-egy téma megismerésénél törekedjen ideális keretet biztosítani e két tevékenységgel a komplex élménynyújtáshoz.

Az óvónőnek törekednie kell, hogy ezek feldolgozását mindig megelőzzék konkrét tapasztalatszerzések. A környező világ megismerése adja a legnagyobb

---

lehetőséget a matematikai gondolkodás, összefüggések megláttatására ezért a komplexitás elveit követve e két tanulási folyamat leginkább összekapcsolható.

IV.4.1. A KÜLSŐ VILÁG MENNYISÉGI ÉS FORMAI ÖSSZEFÜGGÉSEINEK TEVÉKENY MEGISMERÉSE

Célja: Matematikai fogalmak pontos értelmezése, helyes társítása a megfelelő műveletekkel, formákkal.

A minket körülölelő világ mennyiségi, formai kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása

A matematikai érdeklődés felkeltése

Logikus gondolkodás megalapozása

Matematikai fogalmakkal a mindennapi életben állandóan találkozik a kisgyermek, így szinte természetes módon ismerkedik meg velük. A matematikai kifejezések kezdetben passzív szókinccsé válnak, később azonban egy részük beépül beszédükbe.

Sikerkritériumok

Közvetlen környezetükben érezzék biztonságban magukat

Tudják nevüket, címüket, szüleik nevét, foglalkozását

Ismerjék a napszakokat, évszakokat

Érzékeljék az öltözködés és az időjárás összefüggéseit

Ismerjék a közlekedés alapvető szabályait, tartásukat

Ismerjék a környezetükben élő állatokat, növényeket, gondoskodjanak róluk, védjék őket

Ismerjék az ünnepekhez kötődő hagyományokat

Az óvodán kívüli tevékenységek során megtapasztalt magatartási, viselkedési formákat, szabályokat sajátítsák el

Alakuljon ki igényük az esztétikus természeti környezet iránt, törekedjenek megóvására.

Ismerjék fel a környezetükben lévő matematikai összefüggéseket, alapszinten alakuljon ki matematikai fogalmaik, számosság ismerete

Ismerje fel a mennyiségi, alak-, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképességük, fejlődik tér-, sík-, és mennyiségsszemléletük.

IV.5. ANYANYELVI NEVELÉS

Cél és feladat:

A megtapasztaláson alapuló megismerés, információszerzés sokoldalú biztosításával, a gyermek aktív, passzív szókincsének mennyiségi és minőségi gyarapítása. Ezzel párhuzamosan a fogalmak körének és tartalmának bővítése, új fogalomrendszer kialakítása. A beszéd, a mondatalkotás aktivizálása, a kontextusos beszéd gyakorlása.

Migráns gyermekeknek is lehetőséget teremtünk, hogy megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét, fejlesztjük beszédkedvüket.

IV. 6. MOZGÁS

A gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. Mozgás közben tapasztalatokat gyűjt, fejlődik csont- és izomrendszere, alakulnak testi képességei, mozgáskoordinációja, finommotorikája; pontosabbak lesznek mozdulatai - képessé válik mozgásának irányítására. Mozgás, egész személyiség fejlődését elősegíti, kedvezően befolyásolja az értelmi és a szociális, valamint az anyanyelvi képességek alakulását is.

Célja: A mozgáskészségek alakítása,

- a szem - kéz-láb koordináció,
- az egyensúlyérzék,
- a finommotorika,
- a nagymozgások

fejlesztését természetes módon integrálja az óvodai tevékenységbe.

Feladata:

A gyerekek mozgáskedvének, a mozgás szeretetének, a mozgás iránti igényének kialakítása

Az egészséges életvitel kialakítása, fizikai erőnlét fejlesztése

Mozgáson keresztül az értelmi és szociális képességek fejlesztése

A megvalósítás módja:

A napi rendszeres testmozgásra a csoportszobákban illetve tornaszobában, valamint udvaron, teraszon van lehetőség, kis átrendezéssel ill. a csoportszoba eszközeinek felhasználásával. A kézi szerek rendszeres használata motivál, ezért minden csoport rendelkezik alapvető eszközökkel (kendő, szalag, papírhenger). A tornateremben a nagymozgáshoz szükséges tornaszerek (bordásfal) több funkciós tornaszer, zsámoly, pad stb.) ill. labdák, babzsák és egyéb eszközök állnak rendelkezésre. Az óvónő a tevékenységek anyagának tervezésénél fordítson figyelmet az eszközök többfunkciós használatára.

A szervezési feladatoknál a várakozási idő lecsökkentése és a gyakorlási lehetőség biztosítása érdekében a hely maximális kihasználása mellett a több csoportban való tevékenység javasolt. A mozgás tevékenység minden csoportnak heti egy alkalommal kötelező, amely tornateremben, időjárás függvényében az udvaron, vagy a teraszon szervezhető.

A mozgásos tevékenységeken az életkornak, fejlettségnek, terhelhetőségnek és egyéni képességeknek megfelelően tervezzük az éves anyagot. Kiemelt feladat a nagymozgások fejlesztése, a testséma fejlesztése, a megtanult mozgások koordináltabb, precízebb végrehajtása.

A természetes mozgások gyakorlása segíti az izom erősödését, fontos a helyes testtartás kialakítása. A nagymozgások kibővülnek ugrásokkal, bukfencekkel, szem-kéz-láb koordinációt fejlesztő gyakorlatokkal, mely elősegíti a finommotorikát, és az egyensúly érzéket.

Az ügyesség alakulásával a gyermek eredményesebb, amely motiváló erő a mozgás pontosabb, jobb elvégzésére - a mozgás szeretetére.

A tornateremben begyakorolt nagymozgások biztonságossá teszik a természetben, udvaron a gyerek mozgását. Segíti új mozgásformák kialakulását, gyakorlását.

A mozgásos tevékenységre a gyerekek átöltöznek (kisnadrág, póló) a balesetek elkerülése végett a csúszásmentes tornacipő használata kötelező.

A mozgásos tevékenységek időpontjának tervezése a csoportokkal való egyeztetés után kerül be a heti rendbe, a tornaterem maximális kihasználására törekedve.

Az óvónő a heti egy szervezett nagymozgáson túl naponta biztosítja a gyerekek szabad mozgását lehetőség szerint a szabadban vagy a csoportszobában, a tornateremben, és az udvari játék során. Az óvónő törekedjen a játékos, jó hangulatú mozgás megteremtésére, motiválásként használjon kézi szereket, néha zenét. A gyakorlatok összeállításánál ügyeljen arra, hogy biztosítva legyen a folyamatos mozgás. Kapjanak szerepet a lábizom-lábboltozat erősítő, valamint a tartásjavító gyakorlatok is. Minden mozgásos tevékenység alapja a játékosság. Az életkornak megfelelő mozgásos játékok. /utánzó-, futó-verseny-szabályjáték./ magatartásának alakulására is pozitív hatással vannak.

Sikerkritériumok

Szívesen mozognak, mozgásigényük életvitellé válik,
Kialakul testsémájuk, Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni,
Mozgásukat tudják irányítani, tempóját szabályozni,
Önfegyelmük, figyelmük megerősödik, egészséges versenyszellem alakul ki,
A begyakorolt mozgásformákat tudják minden helyzetben alkalmazni,
Kialakult szem –kéz - láb koordinációjuk és egyensúlyérzékük,

A mozgásos tevékenységek fejlesztik a testi képességeit; mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés.

IV. 7. VERS, MESE

Célja: A gyermekek kommunikációs, kooperációs képességeinek fejlődése a nyelvi játék eszközeivel, irodalmi élmények nyújtása, beszédkultúra,

---

előadásmód, kifejezőképesség fejlesztése. Magyar kultúra értékeinek átörökítése.

Interkulturális nevelés.

Feladata: A gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése beszélő környezettel.

Fontos a szókincsgyarapítás

a verbális emlékezet

nyelvi készség fejlesztése → társalgási

→ kontextusos

nonverbális és verbális eszközök, jelzések felismerése és helyes használata.

A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában.

Megvalósítás:

Az anyanyelvi nevelésnél kiemelt szerepe van a mese, vers anyagának. Változatos irodalmi élményeket, hagyományokat, szokásokat közvetít. A mese szerepe kiemelt jelentőségű az óvodáskorú gyermek életében. Biztosítja a meseélményt, a mesefigurákkal azonosulva átéli az eseményeket, esetleges azonosulása oldja szorongását, növeli magabiztosságát. Leghatékonyabb tanulási forma, szórakoztató, kellemes időtöltés, együttes élményt biztosít. Ez a tevékenység a komplexitás elveit figyelembe véve, bármikor beilleszthető a napi tevékenységekbe, hisz az irodalmi anyag sokrétűségével kapcsolható a legváltozatosabb témakörökhöz. Hangulata motivál, kihat a gyermek személyiségének egészére.

A mese-vers tevékenység a gyermeki igénynek megfelelően spontán vagy tervezett módon jelenik meg a napi életben. Lényeges, hogy minden esetben teremtsen meg az óvónő az ideális körülményeket (hely, idő). Az állandóra kialakított hely (meseszőnyeg, sarok) jó motiváló tényező, minden csoportban létre kell hozni egy sarkot, szőnyeget ahol bármikor mód nyílik irodalmi élménynyújtásra.

Óvónő feladata, teremtsen sok-sok beszédhelyzetet, adjon lehetőséget a gyerekeknek élményeik, gondolataik, problémáik megfogalmazására

- tapintatosan segítse a beszédhibás gyermekek fejlődését
- fordítson figyelmet a gátlásos gyermekekre, empátiával törekedjen a szóbeli aktivizálásra
- igényes, életkornak megfelelő irodalmi anyag összeállítása
- alakítsa ki a könyv iránti tiszteletet, a megóvás fontosságát
- a gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése, irodalmi eszközökkel
- a gyermek fantáziájának fejlesztéséhez, adjon lehetőséget a mese önálló befejezésére, mesék kitalálására
- törekedjen a versek, mesék fejből elmondására
- törekedjen a pozitív személyiségjegyek megalapozása érdekében a mese mondanivalójának megerősítésére.

Az óvónői felkészültség lényeges szempontja a nyelvhasználat, a mimika, a gesztus az élménynyújtás elengedhetetlen feltétele. Az anyag összeállításnál a gyermekek kora, érdeklődése mellett a komplexitást figyelő szempontokat vegye előtérbe az óvónő. Mivel az évváró műsorban kiemelt helyet kapnak a versek, mondókák törekedni kell, hogy egy-egy rövid verset a többség év végére önállóan és szívesen el tudjon mondani. Ezt segíti a többszöri ismétlés, melyet változatossá tehet az eszközök (bábok, díszletek, leporellók) többféle felhasználása. A mese életkor szempontjából megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. Kapjon helyet a mese feldolgozása, dramatizálása az irodalmi tevékenységbe, ahol a gyermek beleélheti magát az általa választott szerepbe. Legyen kedvenc meséjük, melyet többféle módon előadhatnak.

Az életkori sajátosságokat, figyelembe véve: kiemelt helyet kapnak a

kisebbségnél: mondókák,

- egyszerű mondókamesék, rövid rögtönzött történetek,
- állatversek, állatmesék, egyszerű népmesék,
- rövid dramatizálások (egy-egy mozzanat egyéni lejátszása)

később:

- egyszerűbb, de több versszakos mondókák
- állatokról szóló népmesék, rövid műmesék, történetek
- rövid ismétlésekkel, refrénekekkel tagolt versek,
- évszakváltás témáit követő, gyermek-felnőtt világot megjelenítő versek
- Jelenjenek meg a dramatizálást előkészítő mesejelenetek, melyek segítik a szerepnek megfelelő viselkedést.

Nagyoknál:

- kiszámolók, menetelők, mozgásos játékot kísérő kiszámolók,
- találós kérdések, tréfás mondókák, felelgetők
- tréfás állat és tündérmesék, népmesék,
- műmesék, folytatásos történetek, elbeszélések
- több versszakos versek családról, természetről, állatokról.
- A mese-vers tevékenység során kiemelt szerepet kap a kommunikációs készség fejlesztése a dramatizálás során jelenjen meg az egymás közötti szerep felosztás - a rövid történet eljátszása.

Sikerkritériumok

- hallgassanak, szívesen mesét, verset, a szófordulatok, kifejezések épüljenek be a szókincsükbe

- legyenek képesek önálló mesemondásra, történet befejezésére mozgással, ábrázolással történő kombinálására.
- tudjanak elmondani több versszakos verseket, jelenjen meg a versek hangsúlyozása,
- alakuljon ki a könyv iránti tiszteletük, a nap folyamán a napi élet részeként használják.
- a történetek saját fantáziájukból kiegészítve, jelenjenek meg a játékok során.
- Használják a mese eszközeit, bábokat önállóan
- dramatizáljanak szívesen, a szerepeket önállóan osszák fel maguk között,

IV. 8. ÉNEK-ZENE, ÉNEKES JÁTÉK

Célja: A közös éneklés, énekes játék megszerettetése, a zenei élmények iránti igény felébresztése, a gyermek ének-zenei kultúrájának megalapozása.

- zenei világ befogadása
- zenei hallás, zenei kreativitás fejlesztése
- zenei kultúra megismertetése

Feladata:

- A gyermek zenei hallásának, ritmusérzékének éneklési kedvének kialakítása,
- az énekes játékok révén fejlődjön mozgásuk válják harmonikussá, rendezetté.
- A közös éneklések, énekes játékok derűssé teszik mindennapjainkat a közös élmény a személyiségfejlődés elengedhetetlen része.

Megvalósítás módja: Az ének, zenés-énekes játékok a mindennapok tevékenysége, amely a nap bármelyik részében kezdeményezhető gyermek, óvónő által egyaránt. A komplex tevékenységek hangulatának emeléseként az óvónő naponta, tudatosan keresi a témához kapcsolódó zenei élmény nyújtását, de tudatosan kell törekednie a zenei neveléshez kapcsolódó feladatok beiktatására a napi tevékenységekbe. (ritmusérzék fejlesztése hallásfejlesztés, zenehallgatás).

A zenei anyag összeállításának szempontjait az életkori sajátosságok határozzák meg, valamint az érzelmi közelség, hangterjedelem, ritmuskombinációk, mozgásanyag megfelelése.

Figyelmet fordítunk, bemutatjuk a nemzetiségi, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek, valamint a migráns gyermekek kulturális értékeit.

Zenei anyaghoz kapcsolódó képesség, készségfejlesztés fő területei:

- a.) hallásfejlesztés
- b.) ritmusérzék fejlesztés
- c.) mozgásfejlesztés

A **hallásfejlesztés** a gyermek utánzási vágyán alapszik. Hallás után tanulják a dalokat, dalos játékokat, kiemelt szerepe van a gyakorlásnak, ismétlésnek. Hallásfejlesztést segíti a környezet zörejeinek, egymás hangjának felismerése, magas-mély, halk-hangos hangok felismerése. A képességfejlesztéskor az egyéni képességekre, adottságokra támaszkodunk. Törekedni kell a játékosságra a megfelelő érzelmi töltésre az éneklési kedv felkeltése céljából. Kiscsoportban fontos az egyéni kapcsolatteremtés. Az óvónő éneke már a beszoktatás napjaiban is megnyugtató, érzelmi közelséget, biztatást nyújt. A gyermek ölebe vételével, vagy néhány gyermekkel énekelve kedvet ébreszt az utánzásra.

Az énekeket, a kísért mozdulatokkal gyakran ismétljük, hogy minél több dallamfordulat rögzüljön. Magas, mély hangok érzékeltetése, halk-hangos fogalmának kialakítása, különbségek felismertetése a gyakorlás közben alakul.

A **ritmusérzék fejlesztését** segítik a különböző kézi hangszerek, de a közösen készített játékok is. (papírdob, tojáscsörgő, dobozba tett termés) amelyek minden csoportban kell, hogy legyenek.

Középső és nagy csoportban, az előző években megszerzett zenei élményekre, képességekre építve az egyszerű körjátékokat bonyolultabb mozgásokkal bővítjük, az utánzó mozdulatok változatosabb formában kerülnek gyakorlásra. (Csiga-kígyóvonal, sort alakító játékok). A különböző játék-helyzetekben eljátsszák önállóan azt, amit velünk „tanultak”. Olyan dalokhoz, amelyekhez nincs játék - az óvónő a gyermekek bevonásával különböző mozgásokat talál ki, mely segíti az egyenletes lüktetés érzékeltetését.

Később megjelennek a többszereplős párválasztós játékok kombinált mozgásokkal, térbeni tájékozódást is segítve.

Fontos a ritmus, szöveg, dallam kapcsolata és ezek érzékeltetése testmozdulatokkal. A tevékenységek megvalósítása során lehetőséget adunk a néptánc, népi játékok megismerésére is.

Lehetőséget teremtünk, hogy önmaguk örömeire ritmusokat, dallamokat, mozdulatokat találjanak ki, mely egyéni képességeik kibontakozását segíti. A játékok pozitív nevelő hatása a közös öröm, társas kapcsolat, a játék élvezete közösségi magatartásuk fejlődésére is kihatással van.

A zenei nevelés nagymértékben segíti a kifejezőképességet, kommunikációt, nyelvi értékeket. A zenei nevelés a néphagyományból indul ki - a nyelv, a dallam a mozgás tökéletes egységét követve. A ma is élő hagyományra támaszkodva az **énekes játékokat és gyermektáncokat** igyekszünk felhasználni a zenei nevelés során.

Ha módunk van rá, csoportoknak szervezett előadásokon ismerkedünk a művészetnek ezen ágával. Ünnepeinken megjelennek az ünnep hangulatát emelő, hagyományokra építő gyermekdalok – zenehallgatásra zenei

---

kultúrájukat fejlesztő előadóművészek által tolmácsolott művek. Egy-egy ünnepre törekszünk élő zenei élményt (hangszeres) nyújtani a gyerekeknek. Megteremtjük a zenehallgatás ideális feltételeit és tiszteletét.

Sikerkritériumok

- Örömmel, bátran énekel akár egyedül is, szívesen játszik (kezdeményez) dalos játékokat.
- Zenei érzékenysége, fogékonysága, tiszta éneklése, életkorának megfelelő.
- Különböztessék meg a lassú, gyors tempókat, valamint a magas, mély, halk, hangos hangokat.
- Mozgásuk legyen esztétikus, ritmust követő.
- Szívesen hallgassanak zenét.
- Sajátítson el néhány, egyszerű népi szituációs játékot, dalt, mondókát.
- Legyenek képesek akusztikailag és ritmikailag is jól differenciálható motívumok elkülönítésére, improvizálására, valamint hangok felismerésére.
- Tudjon különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társaival együtt esztétikusan, ritmust követve végezni.
- Tudja érzékeltetni az egyenletes lüktetést.
- Képes egyszerűbb hangszerek használatára (dob, cintányér, háromszög).

IV. 9. RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

Célja:

- Vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás kialakítása, fejlesztése.
- A gyermek tér-forma-szín képzetének gazdagítása.
- Esztétikai érzékenységük, szép iránti igényességük, nyitottságuk alakítása.

- Kezdeményező, kreatív magatartás kifejlődésének elősegítése.

Feladata:

Megfigyelési, tapasztalatszerzési lehetőségek, élmények biztosítása.

Esztétikai érzék, látásmód alakítása, fejlesztése.

Az ábrázolás, kézi munka anyagainak, eszközeinek technikájának széleskörű megismertetése, felhasználása, gyakorlása.

A különböző tevékenységek, technikák által kreativitásuk, fantáziájuk fejlesztése.

A mindennapi tevékenységben, játékban örömmel alkalmazzák bármelyik technikát.

A megvalósítás módja:

Biztosítani kell minden alkalommal a nyugodt helyet, ahol a mozgó gyerekektől védett az alkotók köre. A nagyméretű rajzlapokra firkálgassanak, ujjukkal, tenyerükkel lenyomatot készíthetnek. A vonalak és színek kavalkádjából örömmel fedeznek fel egy-egy valamire hasonlító formát. A kezdeti ösztönös firkálás lehetőségét megadva, az udvaron is biztosítani kell a lehetőséget, hogy krétával táblára, homokba pálcával, rajzolgathassanak.

A beszoktatás időszakában a spontán érdeklődésre alapozva használjuk ki az eszközök motiváló hatását. Kezük munkájával örömet okozhatnak az őket körülvevő felnőtteknek, szüleiknek. Fontos, hogy pozitív kapcsolat alakuljon ki a gyermekben az ábrázolási tevékenység iránt.

A gyermekek tetszés szerint vegyenek részt a plasztikai alakításban, legyen biztosítva minden nap, gyurmázási lehetőség. Az agyag, gyurma markolászása, gyurkálása, ütögetése, stb. önmagában is öröm.

Fontos a vizuális neveléshez való pozitív érzélem formálása a már megismert technikák gyakorlása. Megjelennek a közös munkák, közös képalkotások és új technikák is jelentkezhetnek. Segítségünkkel megismerkednek a gyermekek a

kézimunka alapfogásaival, tépéssel, nyírással, ragasztással, stb., az anyagok más-más tulajdonságaival. Ismereteik bővülésével lehetőséget biztosítunk az elsajátított technikák együttes alkalmazására, egyéni és közös munkák alkotására.

A gyermeket a változatos színhasználatra ösztönzi a vastag, színes ceruzák, zsírkréták, különböző vastagságú ecsetek eszköztára, valamint a különböző színű és vastagságú papírok, anyagok segítik a technikák változatos gyakorlását. Az egyéni képalakítás, az arányérzék, háttér megjelenése, a sok gyakorlás által fejlődik.

Játéktevékenységben (egyéni igény alapján), lehetőséget biztosítunk népi technikák megismerésére, elsajátítására is. / szövéss, fonás, batikolás stb./

Párhuzamosan végezhető tevékenységként, lehetőséget ad a szabad alkotásra. A technikák önálló, szabad megválasztása, alkalmazása kiemelt szerepet kap. Egyre aprólékosabb, precízebb munkák kerülnek előtérbe.

A technikák elsajátítása, az egyéni felzárkóztatás, kötetlenül egyéni és mikro csoportos formában a legeredményesebb. A gyermekeknek lehetőséget adunk, hogy egy technikát több formában gyakorolhassanak az adott témában. Ugyanakkor több alkalommal, más-más technikával ismerkednek.

A nap folyamán mindig lehetőség van e tevékenységek gyakorlására az arra kijelölt helyen az életkornak megfelelő technikák eszközök állandó helye biztosítja a gyermeknek a választási lehetőséget.

Az óvónő, az alkotó gyerekeket kísérfje figyelemmel, mutassa be az anyagok eszközök használatát; a munkafogásokat, technikákat segítse felidézni.

A közös élmények felidézésével, segítse, ösztönözze a képzelet működését.

Az óvónő neveljen önértékelésre, mások munkájának megbecsülésére. Az alkotás tényét, szándékát, értékelje ne a technikai készséget. A gyermekmunkák mindegyike kerüljön a munkatáblára, a csoportszoba dekorációknál a gyermekmunkák kapjanak kiemelt szerepet. Az óvónő a gyermekek rajzában

megnyilvánuló jelzésekre tudatosan figyeljen. A tevékenységek technikai változatosságait az óvónő tervszerű munkája, rugalmassága teremti meg. Keresse a természetes anyagok adta lehetőségeket, irányítsa rá a gyerekek figyelmét.

Az eszközök használatánál jelenjen meg a tudatosság a felhasználásban, keressék az egészséges .....nem pazarló módot. ☺

Sikerkritériumok

Élményeit képes megjeleníteni, vizuális és verbális formában.

Élményeiket, benyomásait, tapasztalataikat, jelenítsék meg alkotásaikban.

Ismerjék meg az alkotási technikákat, anyagokat, bátran, szívesen használják azokat.

Legyenek képesek önállóan is anyagokat és technikákat választani alkotásaikhoz.

Vizuális észlelése, megfigyelése, emlékezete, térlátása, látásmódja legyen korának megfelelő. Szem-kéz mozgása összerendezett.

Szerezzenek alapvető jártasságot a papír, a ceruza, a kréta, a formázóanyagok helyes használatában.

Használják életkori sajátosságaiknak megfelelő biztonsággal az ollót.

Vigyázzanak saját és társaik testi épségére.

Váljon finom motorikus képessége, vonalvezetése lazává, biztossá.

Szeresse maga körül a harmóniát, szívesen díszítse a környezetét. Képes legyen az esztétikai élmény befogadására.

Ábrázolása során kitartó, és tiszteletben tartja mások alkotását.

Tudjon különféle technikával képet alkotni, a technikát önállóan a rendelkezésére álló anyagból megválasztani.

Környezettudatos magatartással használja az eszközöket, szükség szerint szelektáljon, bánjon gazdaságosan a különböző eszközökkel. Fedezze fel az újrahasznosítás örömét.

V. KAPCSOLATTARTÁS

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő szerepet játszik. Nevelési céljainkat, feladatainkat szeretnénk a szülők együttműködésével, - kölcsönös bizalomra és tiszteletre építve megvalósítani.

Cél: Korrekt, partneri együttműködés kialakítása és fenntartása a gyermekek harmonikus fejlődése, fejlesztése érdekében. Az óvodakezdéstől az óvoda befejezéséig különböző szintű kapcsolattartási, tájékoztató formák működtetése, melyeken keresztül a szülők betekintést nyerhetnek, tapasztalatot szerezhetnek és meggyőződhetnek az óvoda környezeti jellemzőiről, pedagógiai tevékenységéről, a gyermekcsoportok életéről és gyermekeik fejlődéséről.

Feladat: Együttműködési, kapcsolattartási formák kialakítása, folyamatos fejlesztése.

Az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetése.

V. 1. A KAPCSOLATTARTÁS, ÓVODÁN BELÜLI SZERVEZÉSI KERETEI:

Családlátogatás

Játsonap, ismerkedés az óvodával

Beszoktatás

Nyílt napok

Fogadó órák

Szülői értekezlet

Közös programok

Ünnepek

Családlátogatás

Óvodába kerülés előtt, családlátogatás során képet kapunk a gyermek környezetéről, családban elfoglalt helyéről, szokásairól, a szülők nevelési attitűdjéről, esetleges nevelési problémákról, és benyomásokat szerezhethetünk a gyerekekről. Kérdéseink megfogalmazásánál a segíteni akarás és az együttműködési szándék a meghatározó. Gyerekekről szerzett tapasztalatokat, személyiségi dokumentációban rögzítjük.

Játsonap, beszoktatás

Család és óvoda közötti átmenetet segíti a családlátogatás, az első óvodai napot megelőző szülővel szervezett játsonap, a fokozatos beszoktatás lehetősége.

Így a gyermek ismerős környezetbe, az óvónőket is ismerősként fogadva, kezdheti meg az évét.

Figyelembe vesszük a beszoktatásnál, hogy ki honnan jött óvodánkba, (bölcsiből, otthonról, más intézményből) és erre alapozva is tájékoztatjuk a szülőket a beszoktatás módszereiről. Megadva a lehetőséget, hogy belátása szerint válassza meg az óvodakezdés formáját, folyamatában konzultálva az óvodapedagógusokkal. A beszoktatás módszere és időtartama igazodik a gyerek egyéni igényeihez és ennek megfelelően működik együtt szülő és óvónő.

Beszoktatás formái:

- Családlátogatás
- Nevelési év megkezdése előtti ismerkedés
- Anyás beszoktatás a gyermek igényei szerint
- Fokozatos beszoktatás

Szülői értekezlet

A szülői értekezlet célja az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témák, feladatok, programok, esetleges problémák megbeszélése. Az óvodapedagógus feladata, a szülők tájékoztatásán kívül, véleményük meghallgatása, javaslataik figyelembevétele, a csoport tervezett programjainak elfogadtatása. A szülői értekezlet idejéről, témájáról a csoportos faliújságon keresztül, legalább egy héttel előbb tájékoztatni kell a szülőket. A szülői értekezleten jelenléti ív írása, és jegyzőkönyv készítése kötelező.

Fogadóórák

Nevelési év elején meghatározott időpontban az óvodapedagógus rendelkezésre áll.

Tájékoztatás, illetve komolyabb négy szemközti beszélgetést igénylő problémák megbeszélésére alkalmas. Kezdeményezője lehet szülő és óvónő egyaránt. A személyes beszélgetés bizalmas jellegű, melyben a közös megoldás keresésére nyílik lehetőség. Nagycsoportban az óvónő is kezdeményez találkozást, a fogadóóra keretén belül tájékoztatást nyújt a mérések eredményeiről, a gyermek fejlettségéről, melyet a szülő aláírásával igazol.

Csoportok nyílt napjai

Nevelési évenként egy alkalommal szervezzük, legalább két héttel előbb faliújságon keresztül tájékoztatjuk a szülőket.

A nyílt nap célja, a szülőknek lehetőséget biztosítani, hogy a napi tevékenység keretén belül betekintést kapjon a csoport életébe. A szülők személyesen tapasztalhatják a gyermekek viselkedését, tevékenységek iránti érdeklődésüket, szokás-szabály kialakulását, képet kaphatnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről. Kiscsoportban ünnepi készülődéssel kapcsoljuk össze.

Közös programok, ünnepek

- Az ünnepek, hagyományok őrzésére
- Az óvoda és család kapcsolatának erősítésére
- Különleges alkalmak kiemelkednek az óvoda mindennapjaiból

Ünnepeink:

- Mikulás várás
- Adventi készülődés
- Farsangi mulatság
- Március 15.
- Húsvéti készülődés
- Anyák napja
- Gyermeknap / Édesapák meghívásával
- Évzáró → Középső - Nagycsoport

V. 2. KAPCSOLATOK MÁS NEVELÉSI SZÍNTEREKKEL

- Az óvodai élet alatt a pedagógiai szakszolgálatok (Nevelési Tanácsadó, Logopédiai Szakszolgálat) az egészségügyi szakszolgálatok, gyermek- és ifjúságvédelem intézményei a gyermek nevelését speciális szakismereteikkel segítik.
- A közművelődési intézmények (Színház, könyvtár, közösségi ház, múzeumok) rendezvényeit, a gyermekek érdeklődését és életkori sajátosságait figyelembe véve
- Kerületi és környékbeli iskolák bemutatkozása beiskolázás előtt szülői értekezleten
- Koós Károly Általános Iskola nagycsoportosok iskolalátogatása ünnepi hangulat emelésére énektagozat,

---

VI. GYERMEKVÉDELMI MUNKA AZ ÓVODÁBAN

A gyermekvédelem célja:

Prevenció során feltárni a tényeket, okokat, amelyek a gyermekek fejlődését akadályozhatják, veszélyeztethetik. Programunkban a gyermekvédelem minden esetben a törvényesség határain belül valósul meg.

Az óvodás gyermekek családi helyzetének évenkénti felmérésének szempontjai

- Az óvodások száma összesen
- Ebből a veszélyeztetettek száma
- Hátrányos helyzetű gyermekek száma
- Három vagy többgyermekes családban élők száma
- Csonka családban nevelkedők száma (elvált vagy egyedülálló)

A gyermekvédelmi szempontból szükségesek a következők

- Évente kötelező a gyermekvédelmi program elkészítése
- Gyermekvédelmi ismereteinek karbantartása, bővítése
- Rendszeres konzultáció óvodapedagógusokkal, intézményvezetővel
- Családlátogatások szervezése

VII. ÓVODÁNK ELLENŐRZÉSI, ÉRTÉKELÉS RENDSZERE

Óvodánk írásos dokumentumai

- **Helyi Óvodai Program**
- **Éves munkaterv** /Aktuális szervezési - tanügy-igazgatási feladatok. A helyi program kiemelt feladatai. Elemzés, értékelés. A csoportok látogatásának tervezése./
- **Munkaközösségeink terve**
/Feltáró-elemző munka, kiemelt pedagógiai megfigyelések, kísérletek, bemutatók tervezése/
- **Gyermekvédelmi munkaterv**
- **Csoportnapló** / A gyermekcsoport nevelési tevékenységi programja

szokás- és szabályrendszer tervezése

eseményterv-programterv

a tevékenységi rendszer fejlesztési terve/

○ **Tanulási folyamatok tervezési naplója**

a tevékenységek anyagának éves tervezése, ütemezése/

○ **Egyéni fejlődés, fejlesztés dokumentum** Egyéni fejlettségét diagnosztizáló, tényfeltáró, helyzetelemző és fejlesztési feladatokat tervező dokumentum, amely 3-7 éves korig kiterjed a nevelési és a tanulási folyamatokra is.

○ Tehetséges gyermekek egyéni fejlesztési munkanapló

○ Szakértői Bizottság, Nevelési Tanácsadó véleményét tükröző dokumentumok

○ **Felvételi-mulasztási napló**

Pontos adatkezelés - naprakész nyilvántartás

○ **Étkezési nyilvántartás**

○ **Házirend**

AZ EGYÉNI FEJLŐDÉST TARTALMAZÓ DOKUMENTUM SZEMPONTJAI

1. Önállóság fejlődése - egészséges életmód alakítása

- önkiszolgáló munka (öltözés, étkezés, testápolás)

- egyéni igények, jellemzők

2. Érzelmi nevelés - beilleszkedés

- önállóság (bátorság, magabiztosság, szabályok betartása

stb.)

- kapcsolatteremtő képesség

- együttműködés a tevékenységekben (kitartás, fegyelmezettség,

baráti kapcsolatok)

3. Játék

- a gyermek élményanyaga, a játék fejlődése, fajtái, sajátossága

- együttműködés a játékban
- a gyermek helye a játszócsoportban
- érzelmi megnyilvánulások

4. Kommunikációs képesség

- beszédhallás, beszédértés, szóbeli reprodukció, beszédelfogás, tiszta beszéd
- hangok ejtése, szókinccs
- mondatszerkesztés
- értelmes, folyamatos, összefüggő beszéd

5. Kognitív képesség

- vizuális észlelés, alaklátás és formaállandóság (alak, forma, méret, szín, rész-egész viszony)
- téri tájékozódás (oldalosság, irányok, viszonyok)
- keresztcsatornák fejlődése, dolgok eredete
- észlelt összefüggések vizuális megfogalmazása
- feladatmegoldó képesség
- gondolkodási műveletek (következtetés, konkretizálás, általánosítás, összehasonlítás (különbség-azonosság)
- verbális, vizuális memória és a figyelem tartóssága, terjedelme

6. Motoros képesség

- nagy mozgások (tempója, ritmusa, iránya)
- finommotorika
- szem-kéz, szem-láb koordináció
- kezesség
- testséma fejlődése (testrészek ismerete, oldalosság, elülső és hátulsó rész, függőleges zóna)
- testrészek mozgatása

A gyermekek észlelési képességének fejlettsége

A gyermekek megfigyelésének szempontjai alapján vezetett egyéni fejlődési dokumentum ellenőrzése, vezetése folyamatosan történik, és az elért fejlettségi szintet dátummal regisztráljuk. Az iskolába készülő gyermekek fejlődési eredményeiről írásos értékelést ad az óvodapedagógus a sikerkritériumok figyelembevételével.

A csoportok év végi értékelései határozzák meg a következő nevelési év kiemelt feladatait.

VIII. A HELYI NEVELÉSI PROGRAM ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE

A programot minden korcsoportban egyszerre vezetjük be.

A program sikerkritériuma kiemelt programelem.

A program ellenőrzésében és értékelésében a vezető óvodapedagógus irányításával, külső szakértő bevonásával valamennyi óvodapedagógus részt vesz:

- a bevezetés előtt a személyi és tárgyi feltételek vizsgálatában, korrekciójában
- a bevezetést követő első nevelési év végén átfogó értékelés
- megjelennek-e a nevelő - fejlesztő tartalmak :
- a program milyen eredményeket hozott,
- a nevelőtestületet milyen mértékben befolyásolta a program,
- mit mutatnak a szülők visszajelzései.

A bevezetést követően 3 évenként a nevelési folyamat vizsgálata a kimenet oldaláról.

- Minőségbiztosítás
- Mennyire sikeres az óvodánk nevelő - fejlesztő munkája?

-
- Az értékelés a sikerkritériumok figyelembe vételével történik.
  - Célja a hatékonyság, a minőségjavítás, az önképzés és továbbképzés tudatos tervezése.

Vizsgálati idő: nevelési év kezdetétől három hónap, és abban a nevelési év májusában

A vizsgálat módszere:

- dokumentum elemzés
- közvetlen megfigyelés
- beszélgetés szülőkkel, óvodapedagógusokkal
- interjú kérdőíves elemzés (volt óvodásaink szülei, iskolai tanítók)
- mérés (átlagos és tehetséges gyermekeknél eltérő módszerrel)

IX. ÉRVÉNYESSEGI RENDELKEZÉSEK

A helyi nevelési program érvényességi ideje:

2010. 09.01.-TŐL –HATÁROZATLAN IDEIG

A helyi óvodai nevelési program felülvizsgálatának és módosításának indokai:

Kötelező:

- jogszabályváltozás
- Fenntartó által meghatározott feladatváltozás

Lehetséges:

- a tárgyi, személyi feltételek, óvodaszerkezeti elemek megváltoznak
- a nevelőtestület 50 + 1 %-os támogatásával jegyzőkönyvileg kéri nevelőtestületi értekezleten
- sikeres innováció eredményeinek beépítése

- a minőségfejlesztési munka eredményeinek beépítése, illetve kevésbé eredményes elképzelések elhagyása

A helyi óvodai nevelési program nyilvánossága

- minden csoportban megtalálható
- egy példány az óvodavezető irodájában
- egy példány a gazdasági iroda faliújságján
- az óvoda honlapján

X. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

VÉLEMÉNYEZTE :

.....

szülői szervezet képviselője

dátum .....

ELFOGADTA:

.....

a nevelőtestület képviseletében

Ph.

dátum:

A HELYI ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAMOT FENNTARTÓI JÓVÁHAGYÁS ELŐTT

VÉLEMÉNYEZTE:

.....

dátum:.....

Farkasné Egyed Zsuzsa

szakértő

JÓVÁHAGYTA:

.....

Ph.

dátum.:

fenntartó részéről

Dátum:

A LEGITIMÁCIÓS ELJÁRÁS ALÁTÁMASZTÁSÁT IGAZOLÓ DOKUMENTUMOK:

1. A nevelőtestület döntéséről készült jegyzőkönyv, mely .....
számú
határozatával elfogadta a helyi nevelési programot, iktatószáma Bíró/...../
2010.

2. A szülői szervezet véleményét bemutató Bíró/...../2010 iktatószámú
jegyzőkönyv.

3. Szakértői vélemény, intézményi iktatószáma Bíró /...../2010.

4. Fenntartói döntés a helyi nevelési program jóváhagyásáról .....
számú
határozata, kelte :....., intézményi iktatószáma

Budapest 2010. ....

.....
intézményvezetői aláírás,
bélyegzőlenyomat

FELHASZNÁLT IRODALOM

Az óvodai nevelés országos alapprogramja

SEMICINTERPRINT KFT. 1996.

Mérey Ferenc - V. Binét Ágnes : Gyermeklélektan

Bp. Gondolat kiadó 1978.

Porkolábné dr., Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában

Alex- typó Kiadó és Reklámiroda Bt. 1992.

Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés- de hogyan?

NAT- TAN sorozat Bp. OKI/1996.

dr. Hegyi Ildikó: Siker és kudarc a pedagógiai munkában

OKKER 1996

Kiss Margit - Mezősi Károly - Pavli Oszkárné:

Értékelés s pedagógiában

OKKER Bp. 1997.

TARTALOMJEGYZÉK

	oldal
A program címe	2
Program készítői	3
I. Az óvoda helyzetképe	4
I.1 Óvodakép, gyermekkép	4
Az intézmény jellemzői	5
I.2. Az óvodai élet megszervezésének feltételei	7
I.3. Tárgyi feltételek	8
Az intézmény szervezeti felépítése, működése	10
II. Szervezeti és működési feltételek	11
II.1.Feltételrendszer	11
II.2. Javaslat az óvodai csoportok napirendjére	13
II.2.1 Heti terv, hetirend	14
II.2.2. Nyári terv	15
II.3. Alkalmazotti közösség feladatai	16
II.4. Vezetői feladatok	16
II.5. Az óvodapedagógusokkal szembeni elvárások	17
II.6.Intézmény fenntartására szolgáló költségvetés	21
III. A nevelés tartalma	22
III.1 Óvoda működési köre	22
III.1.1. Óvó védő területen a célunk	22
III.1.2. Szociális , érzelmi területen célunk	22
III.1.3. Értelmi és anyanyelvi nevelés területén célunk	22
III.2. Nevelési célunk	23
III.3. A nevelési cél megvalósításának feladatai	23
III.3.1. Egészséges életmód alakítása	23
III.3.2. Érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása	28
III.3.3 Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek	32

---

differentiált fejlesztése	
III.3.4. Hagyományaink, ünnepeink, népszokások	35
Az óvodai élet tevékenységi formái	41
IV. A tevékenységformák, a fejlődés - fejlesztés területei	42
IV.1. Játék	42
IV.1.2. Az egyes játékfajták kiemelt személyiségformáló hatása	44
IV.2. Munka jellegű tevékenységek	48
IV.3. Tanulás	52
IV.3.1. Szokás szabályrendszer	54
IV.4. Külső világ tevékeny megismerése	55
IV.4.1. A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése	58
IV.5. Anyanyelvi nevelés	59
IV.6. Mozgás	59
IV.7. Vers, mese	61
IV. 8. Ének-zene, énekes játék	65
IV.9. Rajzolás mintázás, kézimunka	68
V. Kapcsolattartás	72
V.1. Kapcsolattartás óvodán belüli szervezési keretei	72
V.2. Kapcsolatok más nevelési színterekkel	75
VI. Gyermekvédelmi munka az óvodában	76
VII. Óvodánk ellenőrzési értékelési rendszere	76
VIII. Helyi nevelési program ellenőrzése, értékelése	79
IX. Érvényességi rendelkezések	80
X Legitimációs záradék	82
Felhasznált irodalom	84
Tartalomjegyzék	85

